NOV 1 2 1954

NOV 2 9 1954

The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.
Published Twice Weekly
by the DAUGAVAS VANAGS
EDITOR IN CHIEF: INGRIDA VIKSNA
Editorial and Business Offices:
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Telephone — EM 8-0792
Cable Address: LATAMERIKA
Editor in U.S.A. — A. ZVĒRIŅŠ
102—15 85 Drive, Richmond Hill 18, N.Y., U.S.A.
Tel.: Virgina 9-7778
AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL
POST OFFICE DEPARTAMENT, OTTAWA

LATVIJA
A M E R I K Ā

89./317 n-rs | ...ŠDIEN, 1954. G. 10. NOVEMBRĪ | 4. GADS

Latviešu laikraksts Amerikā
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās
Izdevējs — Apgāds DAUGAVAS VANAGS
Galvenais redaktors — INGRIDA VIKSNA
Redakcija un kantoris:
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada
Telefons — EM 8-0792
Telegrammu adrese: LATAMERIKA
ASV redakcija — A. ZVĒRIŅŠ,
102—15 85 Drive, Richmond Hill 18, N.Y., U.S.A.
Tel.: Virgina 9-7778
Abonēšanas maksa ASV un Kanadā:
par 1 mēn. $150; par 3 mēn. $4.50;
par 6 mēn. $8.50; par 1 gadu $16.00
SLUDINAJUMU MAKSA:
slud. daļā $1.40; tekstā $2.80 par 1 collas telpu 1 slejā

Baltijas valstu vienības demonstrācija
VAŠINGTONĀ

Atzīmējot Baltijas valstu sadarbības līguma spēkā stāšanās 20. gada dienu. Latvijas sūtnis prof. A. Spekke, Lietuvas sūtnis P. Žadeiķis un Igaunijas diplomātiskais pārstāvis J. Kaivs rīkoja pieņemšanu 3. novembrī Willard viesnīcā Vašingtonā. Pieņemšanā bija ieradušies ASV valsts departamenta augstākie darbinieki, vairāki ārvalstu sūtņi un citu apspiesto tautu pārstāvji.

Pirms oficiālās pieņemšanas Baltijas valstu sūtņi pieņēma amerikāņu preses pārstāvjus un viņus iepazīstināja ar līguma nozīmi, Baltijas valstu sadarbības vēsturi un Baltijas tautu likteni. *Bija atnākuši apm. 10 žurnālistu*, to skaitā lielo ziņu aģentūru pārstāvji. *Amerikāņu žurnālisti* uzdeva jautājumus, kas liecināja par interesi, kādu tie veltī Baltijas valstu jautājumam. Kāds žurnālists jautāja, vai lielo deportāciju dēļ Baltijas tautām nedraud iznīcība. Sūtņi paskaidroja, ka netic tādai iespējai. Pēc iegūtām ziņām no Igaunijas deportēti 150.000, no Latvijas — 200.000 un no Lietuvas — 300.000. Kāds no žurnālistiem jautāja, kādas valstis vēl atzīst Baltijas valstu suverēnitāti. Uz to ģenerālkonsuls Kaivs atbildēja: „Es gribētu jums jautāt: kas neatzīst Baltijas valstu suverēnitāti? Ir tikai nedaudzas valstis, kas atrāvušas atzīšanu Baltijas valstīm, piem., Zviedrija. Vēl žurnālisti interesējās, vai pretkomūnistiskā kustība Baltijas valstīs ir aktīva, vai pēc Staļina nāves komūnistu politika Baltijas valstīs mainījusies un taml.

Plkst. 5 notika pieņemšana. Pie ieejas viesus sagaidīja sūtnis A. Spekke ar kundzi, sūtnis Žadeikis ar kundzi un diplomātiskais pārstāvis Kaivs ar kundzi. Bija ieradušies ASV ārlietu viceministrs Eiropas lietās Livingstons Merčants, viņa vietnieks C. Burke Elbriks, Austrumeiropas nodaļas vadītājs W. Barburs, Baltijas sekcijas vadītājs R. Džonsons un daudzi citi valsts departamenta augstākie darbinieki. Viesu starpā bija arī Kongresa locekļi T. Lēns (no Mass.) un M. Fīns (Feighan, no Ohio). No ārvalstu pārstāvjiem bija ieradušies Īrijas sūtnis, Salvadoras sūtnis, Austrijas, Kanadas, Kolumbijas, Libanonas sūtniecību pārstāvji un Vācijas diplomātiskais pārstāvis. Pieņemšanā *bija ieradušies arī* pārējo apspiesto *tautu* redzamākie pārstāvji: Polijas bij. ministru *prezidents Mikolaičiks, Ukraiņu* kongresa prezidents prof. Dobrjanskis *un daudzi citi.* No Ņujorkas bija ieradies KLB priekšsēdis Dr. V. Māsēns. Kupli pārstāvēta bija Vašingtonas latviešu kolonija. Draudzīgās pārrunās viesi pavadīja dažas stundas.

„MIERA MĪĻOTĀJI"
KRIEVI NOGĀŽ KĀRTĒJO AMERIKĀŅU LIDMAŠĪNU

V a š i n g t o n ā. — Sav. Valstu valdība ziņo, ka divi krievu iznīcinātāji nogāzuši kādu amerikāņu lidmašīnu Hokkaido austrumu krastā, Japānas ziemeļos. Padomju Savienības valdībai Maskavā nosūtīta kārtēja protesta nota.

Ziņas no Japānas vēstī, ka no lidmašīnas 12 apkalpes locekļiem 10 izglābti, 1 noslīcis, 1 pazudis bez vēsts.

Komūnistu uzbrukums amerikāņu lidmašīnai notika 7. novembrī pusdienas laikā Numuro tuvumā, netālu no padomju pārvaldītām salām. Nogāztā amerikāņu lidmašīna ir četrmotorīgais B-29 bumbvedējs, kas uzbrukuma laikā nodarbojies ar fotografēšanu un apvidus pētīšanu.

Sav. Valstu ārlietu ministrija savā ziņojumā neko neminēja par kāda strūkliznīcinātāja avāriju, kas it kā esot nogāzies notriektā bumbedēja tuvumā.

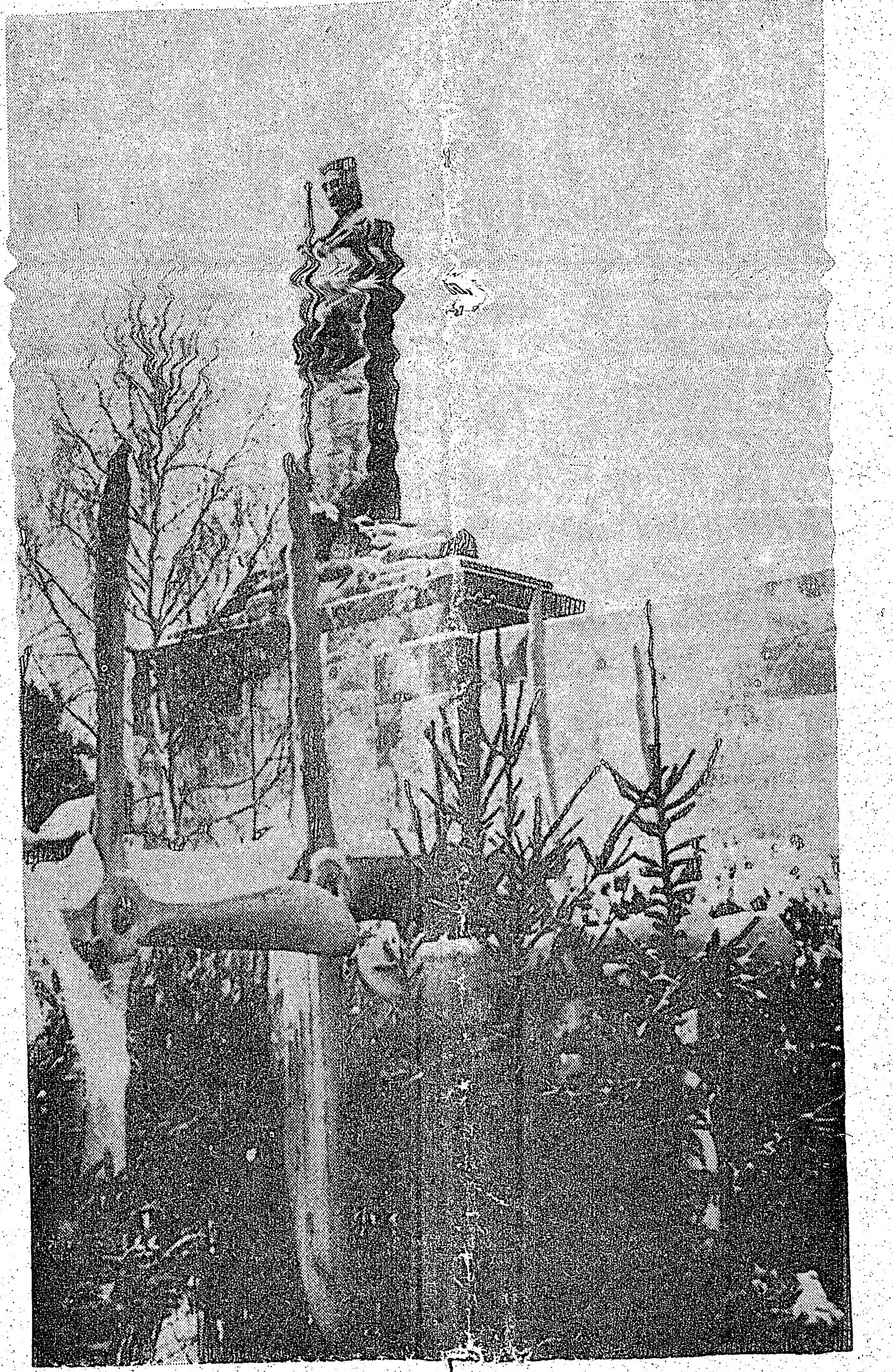

NOVEMBRA VEĻAINU NAKTĪS PĀRI LATVIJAS PIEMIRKUŠAJIEM LAUKIEM UN DRŪMAJĀM PILSĒTĀM KLAINO AIZSAULĒ RIMUŠIE VAROŅU GARI, SAVAS TĒVUZEMES BĒDAS UN CIEŠANAS VĒRODAMI, TIE CEĻAS NO ZINĀMIEM UN NEZINĀMIEM KAPIEM, SLĪD PĀRI MŪSU BRĀĻU KAPU MŪŽA MIEGĀ STINGUŠAJIEM VAROŅU TĒLIEM, SLĪD PĀRI JŪRĀM UN SVEŠU ZEMJU TUKSNEŠIEM. VAI ESI MODIES VEĻAINU NAKTĪ UN DZIRDĒJIS SAVU VAROŅU SAUCĒJA BALSI?

VĒLĒŠANU REZULTĀTI ASV ĀRPOLĪTIKU NEMAINĪS
APVIENOTO NĀCIJU DIPLOMĀTU VĒRTĒJUMI PAR STĀVOKLI SAV. VALSTĪS

Ņ u j o r k ā. Pēc neoficiālām sarunām ar dažādu valstu diplomātiem Apvienotās Nācijās amerikāņu žurnālisti secina, ka brīvā pasaule ir visumā apmierināta ar pagājušās nedēļas vēlēšanu rezultātiem Sav. Valstīs. Apvienoto Nāciju diplomātu uzskatus, protams, nevar simtprocentīgi izmantot kā visas pasaules domāšanas šķērsgriezumu, bet zināmā mērā šo diplomātu vērtējumi tomēr palīdzēs jaunā Kongresa ārpolitikas jautājumu atrisināšanā. Gandrīz gribētos domāt, ka ārzemju diplomāti ar demokratu uzvaru ir apmierināti tādēļ, ka tā tik maz atšķiras no republikāņu programmas. Vienalga, republikāņi vai demokrati, Sav. Valstu ārpolitika paliks nemainīta. Galvenos vilcienos nekas nemainīsies arī iekšpolitikā.

Kaut gan ārzemju diplomāti liekas *būt apmierināti ar demokratu* uzvaru, vienā otrā gadījumā patīkamāks *tomēr būtu bijis* republikāņu vairākums. Vispirms jau tādēļ, ka ārzemnieku starpā, tāpat kā amerikāņu tautā, prezidenta Eizenhauera personīgā popularitāte ir ļoti liela. Rietumeiropas acīs Eizenhauera zvaigzne sāka spoži spīdēt jau Normandijas dienās, mieram iestājoties, kļūstot vēl lielāka un gaišāka. Šai ziņā ne Rūzvelts, ne arī Trūmens nevarēja ar Eizenhaueru mēroties. Arī Eizenhauera valdības ārlietu ministra amatā atrodas vīrs, pret kuru visām Apvienoto Nāciju valstīm ir ārkārtīga cieņa un bijāšana. Ja demokratu valdīšanas laikā ārlietu ministrs Dins Ačesons atklāti zākājās par Apvienoto Nāciju lietderību, tad Dalless pēdējo vienmēr ir tikai aizstāvējis. Pārstāvēdams Sav. Valstis Apvienotās Nācijas, Dalless ārlietu ministrijā ņēma līdz Apvienoto Nāciju mašīnērijas izpratni. Tā daudz reiz ir bijusi ārkārtīgi svarīga.

Iekšpolitiskās dzīves noteikšanā republikāņi pagājušās nedēļas vēlēšanās noteikti zaudēja. Līdz ar to zaudēja arī tādi vārdi kā Brikers, Noulands un Mekkartijs. Pats Sav. Valstu prezidents un internacionālie republikāņi, tomēr *neko nav zaudējuši.* Vispārēju apmierinājumu Sav. Valstīs radījis apstāklis, ka, republikāņiem zaudējot, no sava izmeklēšanas komitejas priekšsēža amata nāksies atteikties Viskonsinas senātoram Mekkartijam.

Ārpolitikā zināmas debates var sagaidīt, pieskaroties Klusā okeana apvidum. Jau pirms Noulanda popularizēšanas republikāņu partija vislielāko interesi ir izrādījusi Klusā okeana frontē, jo sevišķi Ķīnā. Demokrati, tagad tāpat kā agrāk, visvairāk ir ieinteresēti par Atlantijas okeana apgabaliem. Sanākot jaunajam Sav. Valstu Kongresam jaunajā gadā, demokrati liks savas vēlmes manīt.

Ja vien Padomju Savienības Apvienoto Nāciju delegāts Višinskis nav sadomājis stāties pretī Marksa mācībai, viņa naidam pret demokratiem vajadzētu būt vismaz tikpat lielam kā pret republikāņiem. Jeb, varbūt, vēl lielākam, jo komūnistu dogma paredz, ka jo labam spārnam tuvāka valdība, jo ātrāk pienāks zemniekiem un strādniekiem laiks nosviest savas kapitālistu ķēdes. Višinskim gan ir vienalga, vai Tautas pārstāvju namā un Senātā valdītu demokrati vai republikāņi, jo nav nekādu pierādījumu, kas liecinātu, ka gaidāmas pārmaiņas Sav. Valstu politikā. Ārlietu ministrs Dalless turpinās savu līdz šim ierasto gaitu un, arī demokratu vairākumam valdot Kongresā, nav domājams, ka Sav. Valstis piekāptos pēdējā laikā atkārtoto Padomju Savienības draudzības apliecinātāju priekšā. Republikāņu ārpolitikas dedzīgums, kas bija tik jauka, svaiga un patīkama pārmaiņa 1952. gada vēlēšanu laikā, tagad ir nonivilējies līdz tam punktam, kur starpība starp republikāņiem un demokratiem jau kļuvusi gaužām niecīga. Vēl gan joprojām atradīsies republikāņi, kas nepagurši aizstāvēs ģen. Mekarturu un viņa militāros plānus Korejā, bet tas jau vairs nebūs republikāņu partijas, vienīgi atsevišķu individu uzskats. Kongresa vairākums, kādai partijai tas arī piederētu, domāja, ka kaŗa turpināšana Mandžūrijā un Ķīnā maksātu daudz tūkstoš dzīvību, kā arī radītu briesmas jauna pasaules kaŗa sākšanai. Korejas pamiera panākšana pēc Apvienoto Nāciju diplomātu domām nav republikāņu panākums vien. Arī Trūmena laikā komūnistiem tika piedāvāts tāds pats pamiers, kādu viņi vēlāk parakstīja republikāņu valdības laikā.

Vēl ir pāragri zīlēt, kādu iespaidu tas radīs nākotnē, bet abām partijām apvienojoties, Kongress bija pret Sav. Valstu iestāšanos Indoķīnas kaŗā. Viceprezidents Niksons bija par palīdzību Indoķīnai. Bet viņa priekšlikumu neatbalstīja ne tikai demokratu, bet arī republikāņu partija.

Kaut gan republikāņi mēģina atsākt savus uzbrukumus Jaltas konferences lēmumiem, kā arī tam, ka Ķīnā varu ieguvuši komūnisti, kas viss it kā būtu demokratu nopelns, Sav. Valstu ārpolitikā nekādas drastiskas pārmaiņas nebūs. Sav. Valstis ir ieinteresētas Āzijā noturēt Formozu. Amerikāņu septītā flote Formozas tuvumā atradās jau Trūmena laikā, un turpat tā ir vēl tagad. Tomēr Eizenhauera valdība ir likusi saprast, ka centīsies izvairīties no atklāta kaŗa ar komūnistu Ķīnu. Demokratu vairākums Tautas pārstāvju namā un Senātā šo uzskatu vēl tikai pastiprinās.

BATISTA PALIEK AMATĀ

Kubā politika ir tikpat ienesīga kā cukurrūpniecība. Tikai ar visretākiem izņēmumiem kāds valdības ierēdnis atstāj savu dienestu tukšām kabatām, tādēļ nav jābrīnās, ja Kubas iedzīvotāji savas ejošās un nākošās valdības uzlūko samērā ciniskām acīm.

Pagājušā nedēļā Kubā notika jaunas valdības vēlēšanas. Jaunu valdību ievēlēt neizdevās, toties līdzšinējais cinisms tika daudzkārt pavairots. Vēlēšanu galvenā figūra bija Kubas „stiprais vīrs" ģen. Batista, kas valdīja Kubā no 1933. — 1944. gadam. Batistas sekotāji tika ievēlēti demokratiskā ceļā, bet viņu rīkošanās ar valsts naudu nebija ne tuvu tik demokratiska kā vēlēšanas. 1952. gadā, apvainojot valdību neiespējamā korrupcijā, ģen. Batista sarīkoja apvērsumu un varu pārņēma savās rokās, solīdamies vistuvākā nākotnē izdarīt visprējas vēlēšanas jaunas valdības sastādīšanai. Pagājušā nedēļā šis ilgi gaidītais brīdis bija pienācis.

Vēlēšanu sākumā likās, ka Batistu varētu sakaut. Agrākais prezidents Ramons Grauss San Martins cīnījās ar lielākām sekmēm, un diktatoram Batistam jau draudēja nopietnas briesmas. Savas uzvaras nodrošināšanai Batista bija spests apcietināt vairākus no agrākā prezidenta galvenajiem atbalstītājiem. Radās tāds stāvoklis, ka, arī Grausu ievēlot, Batistu atbalstošā armija neļautu Grausam uzņemties prezidenta pienākumus. Tieši pirms balsošanas sākuma Grauss paziņoja, ka vēlēšanas ir tikai farss un ka tādēļ viņš savu kandidatūru atsauc. Protams, ka notika vienīgais iespējamais. Ļaudis, kā paredzēts, gāja pie vēlēšanu urnām un ievēlēja Batistu. Kaut arī opozīcija sirdīgi pretojās vēlēšanu iznākumam, redzot armiju Batistas aizmugurē, tai nācās apklust.

ZARŪBOVS RUNĀ PAR NĀKOTNI
PADOMJU SAVIENĪBA TURPINA PIELABINĀTIES DIENVIDSLAVIJAI

Maskava. Gatavojoties boļševiku revolūcijas trīsdesmit septītai gada dienas atcerei, Maskavas Lielajā teātrī runāja Maksims Zarūbovs, viens no Padomju Savienības premjera vietniekiem. Ārkārtīgi vēsā un aplausiem netraucētā runā Zabūrovs atklāja Padomju Savienības iekšpolitikas un ārpolitikas plānus nākotnē.

Tieši ārpolitika Zabūrova runā bija viszīmīgākā, nostādot Dienvidslaviju padomju pilsoņu uzmanības centrā un izsakot Padomju Savienības vēlēšanos ar Dienvidslavijas valdību atjaunot normālas attiecības, kas tika pārtrauktas 1948. gadā, kad tagadējais Dienvidslavijas prezidents maršals Tito atšķēlās no kominforma. Savā runā Zabūrovs atkārtoti uzsvēra, ka nepieciešams atjaunot agrākās draudzīgās saites Padomju Savienības un Dienvidslavijas starpā. Runātājs izteica cerību, ka Dienvidslavija pratīs novērtēt Padomju Savienības labos nodomus.

Kaut arī pēdējā laikā bija manāma Padomju Savienības politikas nosvēršanās uz Dienvidslavijas pusi, Zabūrovs ir pirmais no augstāk stāvošiem Kremļa varas vīriem, kas ar šādu priekšlikumu nāk atklātībā. Tagad vairs ne ar vārdu netiek pieminēta 1948. gada šķelšanās, Dienvidslavijas pieslieśanās Rietumiem, kā arī militāru palīdzības līgumu parakstīšana ar Ziemeļatlantijas organizācijas valstīm Grieķiju un Turciju.

Sav. Valstis, lielākais un spēcīgākais pretkomūnistiskais bloks pasaulē, boļševiku revolūcijas gada dienas gaidās tika pieminētas viegli garāmejot. Uzsvērdams, ka Padomju Savienības cenšanās pēc miera nebūt nav militāra vājuma pazīme, Zabūrovs sacīja, ka daži valstsvīri Sav. Valstīs runājot ar Padomju Savienību kā stiprākais ar vājāko. Tas, pēc runātāja domām, ir ļoti dīvains uzskats: „Šāda valoda nekad nevar novest pie labu attieksmju nodibināšanās ar Padomju Savienību". Ar to tad arī jautājums par attieksmēm ar ASV tika izbeigts.

NEURĀTS ATSTĀJ SPANDAVU

B e r l ī n e. Pēc vienošanās 4 Vācijas okupācijas spēku pārstāvju starpā no Spandavas cietuma iznāca kādreizējais Vācijas ārlietu ministrs un vēlākais Čechoslovakijas pārvaldnieks Konstantīns fon Neurāts. 81 gadu vecais Neurāts tika atbrīvots no ieslodzījuma vājās veselības dēļ. 1946. gadā Nirnbergas kaŗa noziedznieku prāvā Neurātu notiesāja uz 15 gadiem cietumā. Viņš ir pirmais no septiņiem kaŗa noziedznieku dūžiem, kam laimējies izkļūt brīvībā. Rietumberlīnē Neurātu sagaidīja Rietumvācijas kanclera Ādenauera telegramma, kurā pēdējais izteica savu prieku sakarā ar Neurāta atbrīvošanu.

Diplomātu pieņemšana Kremlī

M a s k a v ā. — Pēc milzu militārās parādes Maskavas Sarkanajā laukumā Kremlī notika diplomātu pieņemšana. Pirmoreiz savas valdīšanas laikā diplomātiskā pieņemšanā piedalījās Padomju Savienības premjērs Maļenkovs ar sievu. Pieņemšanā bija ieradušies visi Rietumu lielvalstu sūtņi, kā arī viss Padomju Savienības valdības zieds, ieskaitot Molotovu, Chruščevu, Mikojanu, Pervuchinu un Kaganoviču.

Kaŗa darbība Formozas jūŗas šaurumā

T a i p e j ā. Nacionālistu bumbveži uzbrūk komūnistu gaisa spēku bazei Toumenes salā, nodarot ļoti smagus zaudējumus.

Komūnistu artilērija visu laiku turpina apšaudīt Kvemojas salu, kas atrodas netālu no Ķīnas.

DIBINĀS VIDĒJO AUSTRUMU AIZSARDZĪBAS ORGANIZĀCIJU

L o n d o n ā. Arabu valstu diplomāti, Anglijas un Sav. Valstu atbalstīti, sākuši sarunas Vidējo Austrumu aizsardzības organizācijas dibināšanai pret komūnistu varbūtēju agresiju.

Londona un Vašingtona skubina parakstīt šādu līgumu, solot saimniecisku un militāru palīdzību. Vidējo Austrumu aizsardzības organizācija, kurā ietilptu naftas atradnēm bagātās zemes starp Eiropu, Āziju un Afriku, aizpildītu pēdējo plaisu brīvās pasaules aizsardzības žogā. Ar pirmo konkrēto priekšlikumu šai jautājumā nāca Irakas ministru prezidents Nuri Saids, paredzēdams apvienot dažas no arabu līgas astoņām valstīm ar Turcijas un Pakistānas aliansi. Turcija, kā zināms, pieder pie Ziemeļatlantijas organizācijas. Sarunas Turcijas un Irakas starpā jau esot sākušās.

Vēl tikai pavisam nesenā pagātnē arabu valstu sadarbošanās ar Rietumiem pašreizējos apmēros būtu bijusi neiespējama, jo Ēģipte tai noteikti pretotos.

Tagad turpretim pēc Anglijas un Ēģiptes vienošanās Suecas kanāļa joslas jautājumā, attieksmes šo valstu starpā ir nesalīdzināmi uzlabojušās. Šai sakarā sagaida, ka arī Ēģipte visdrīzākā laikā uzsāks sarunas ar Turciju par militāras alianses dibināšanu. Libānas un Sīrijas valdības jau izteikušas vēlēšanos sekot Ēģiptes pēdās, lai meklētu jaunus ceļus militāras apvienības dibināšanai ārpus vājās arabu līgas loka. Arī Persija tiek mudināta pievienoties Irakas un Turcijas sarunām, jo trijatā šīs valstis patiesi spētu radīt spēcīgu ziemeļu valni pret komūnistu agresiju.

PATEICĪBA

Sirsnīgi pateicos draugiem un visiem visos kontinentos, kas mani atcerējušies un apsveikuši manā 60 mūža un 40 mākslas gaitās pavadīto gadu atcerē.

Niklāvs Strunke

NEMIERI ZIEMEĻAFRIKĀ
30 uzbrukumos nogalinātas 8 personas

Kamēr Marokas un Tunisijas nemieri vēl joprojām karājas kā smags mākonis pār franču koloniālpolitiku, jaunas nepatikšanas sākušās franču Ziemeļafrikas visasimilētākā daļā — Alžīrā. No Marokas un Tunisijas protektorātiem Alžīra atšķiras ar to, ka tās iedzīvotāji ir pilntiesīgi Francijas pavalstnieki, ar visām vēlēšanu tiesībām, un Alžīras pārstāvji ieiet tieši Francijas parlamentā. Puse no visiem Alžīras parlamentāriešiem ir moslemieši.

Tā vismaz teorētiski līdz šim pieņēma, ka Alžīrā moslemiešiem ir vienādas tiesības ar pārējiem Francijas pavalstniekiem. Līdz ar to Marokā un Tunisijā tik populāro moslemiešu fanātiķu nacionālisms Alžīru vēl nebija skāris. Bet, izrādās, tas ir bijis tikai klusums pirms vētras. Pagājušā nedēļā nemieri sākās arī Alžīrā. Konstantinē, Alžīrā un Orānā 30 dažādos uzbrukumos tika nogalinātas 8 personas. Vismaz 30 francūži vai frančiem draudzīgi noskaņoti iedzimtie tika ievainoti. Tai pašā laikā jauns naida vilnis pret frančiem sākās Marokā un Tunisijā. Jaunradītā stāvokļa nopietnību raksturo fakts, ka Francijas valdība ir atzinusi par nepieciešamu nosūtīt palīgspēkus jau tā spēcīgajam Alžīrijas garnizonam. Pastiprinātas arī robežpatruļas Tunisijas apkārtnē, kur vēl joprojām pret frančiem cīnās alžīriešu nacionālistu „Dieva armija."

Arī Parīze neiztika bez Alžīras nemieru sekām. Mendesa-Frānsa valdība izdeva rīkojumu, ar ko aizliedza vadošo Alžīras nacionālistu partiju un sāka šīs partijas Francijā dzīvojošo vadītāju apcietināšanu.

PERSIJAS NAFTA ATKAL PLŪST

Pirms vairāk kā trīs gadiem, 1951. gada 21. jūnijā, Persijas ostas strādnieku naidīgo saucienu pavadīts Anglu un persiešu naftas sabiedrības ostu Abadanā atstāja pēdējais anglu tankkuģis. Protestējot pret Persijas ministru prezidenta Mosadegha nacionālizācijas politiku, Anglija pret Persiju uzsāka tādu tirdzniecības blokādi, ka pēdējās nafta pilnīgi pazuda no pasaules tirgiem. Lai cik ironiski tas arī izklausītos, savas lielākās bagātības dēļ Persija kļuva nabagāka un nabagāka. Apstājās ne tikvien naftas eksports, bet, anglu speciālistiem atstājot Persijas naftas laukus, gandrīz pilnīgi apstājās arī naftas iegūšanas process. Šāda stāvokļa sekas bija Mosadegha valdības gāšana; tās vietā nāca cita, kas, sadarbojoties ar Rietumu lielvalstīm, atjaunoja Persijas melnā zelta plūdus pasaules tirgos. Pagājušā nedēļā astoņu valstu naftas sabiedrības parakstīja līgumu ar Persijas valdību, kurā uzņēmās Persijas naftas lauku izmantošanu un peļņas dalīšanu nākamos 40 gados. Tā pēc 40 mēnešu ilga pārtraukuma Persija atkal tirgojas.

Moslemiešu brālības likvidēšana turpinās

K a ī r o. Apcietināšanu vilnis Moslemiešu brālības aprindās Ēģiptē joprojām turpinās. Ārzemju korespondenti ziņo no Kaīro, ka līdz šim jau apcietināts vairāk kā 1000 personu, to starpā visi brālības vadītāji. Savā pēdējā Moslemiešu brālības iznīcināšanas triecienā Ēģiptes policijai Aleksandrijā izdevās atklāt lielus ieroču un municijas krājumus, kas it kā bijuši domāti pašreizējā režīma gāšanai.

Vistuvākā nākotnē sāksies apcietināto brālības locekļu tiesāšana. Īpašas kaŗa tiesas priekšā būs jāstājas Mahmoudam Abdulam Latifam, kā galvenajam vainīgam 26. oktobra atentāta rīkošanā pret premjēru Naseru. Tiesas priekšā būs jāstājas 640 Moslemiešu brālības locekļiem.

LATVIJA AMERIKĀ

> Ienaidnieki grib mūs iznīcināt,
> Draugi grib mūs asimilēt,
> Bet mēs gribam palikt latvieši.
>
> Archibīskaps T. GRĪNBERGS

LĀČPLĒŠU AICINĀJUMS

Pāri brīvības ausmas lielo cīņu laukiem klājas klusums, tur tumsu kliedē tēvu zemes brīvībai varoņu sirdīm iedegtā uguns. Tā baigās varas tumsā spīd vēl gaišāk un liesmojošāk atmirdz mūsu acis.

Šis gaismas celumā, pa latvju tautas mūžīgās pateicības tekām, aiziesim arī mēs pie vēl nedaudz atlikušajiem, toreiz spara pilniem, bet tagad dzīves vakara sidraba vainagotiem cīnītājiem, mūsu sirmajiem Lāčplēšiem.

Tur tālu svešumā, Vācijā, un citos pasaules kontinentos, lielā vientulībā un vēl lielākā trūkumā, mēs redzam viņus gan slimnīcās, sanatorijās un barakās ar kaujās sistām brūcēm: bez acu gaismas, ar viesuļugunīs atrautiem locekļiem, bez kustības spējām, ar sirds, plaušu un citām slimībām. Un mēs dzirdam, ko mūsu sirmo varoņu pateicīgās sirdis, par līdz šim sniegto atbalstu teic: „Apziņa, ka neesam aizmirsti, dod spēku tikt galā ar ikdienas grūtumiem; tautiešu ziedotā nauda ir svēta nauda, tā atnesusi daudz prieka un palīdzējusi pārvarēt daudz dzīves grūtību. Jūtos kā bērnībā, kad Ziemassvētki tika gaidīti slavas dziesmai par to lielo mīlestību, kas dzima pirms 2000 gadiem. Ziemassvētku brīnums bija devis labu prātu un cilvēki ar latvisko sirds siltumu krūtīs to devuši arī citiem..."

Citi vecie Lāčplēši savā depresijas izjūtā uzskata sniegto atbalstu par parādu, kas jāatlīdzina, tiklīdz būs iespējams.

Nē, brāļi! Latvijas brīvībai jūs esat jau ziedojuši savu veselību, un tik daudz jaunekļu ir atdevuši visdārgāko — savas dzīvības! Jūs neesat nekā parādā, bet gan latvju tauta cieņā un pateicībā, lai neaizmirst arī dzīves vakara krēslā savu varoņa cilti, savu dzīvo ceļu uz brīvību!

Ir pienākusi kādreiz Latvijā lielā pateicībā svētītā Lāčplēšu goda diena, 11. novembris, nav tālu arī 18. novembris prieka un miera ieskaņas pilnie Ziemassvētki.

Dieva svētītā latviskā sirds bagātībā atcerēsimies arī šogad šos, no savas tautas un dzimtenes atšķirtos, vientuļos cīnītājus tai apziņā, ka katra ārtava, liela vai maza, ko viņi saņems savā goda dienā vai skatīs zem Ziemassvētku cerību eglītes, atvieglos viņu dzīvi un dos viņiem morālu spēku pārciest tik daudz dzīves grūtību un, galvenais, apliecinās latvju tautas sirsnīgās draudzības kopību ar saviem varoņiem arī trimdas nebaltajās dienās.

Lai Dievs svētī un dod prieku latviskā siltumā atvērtām sirdīm par sniegto atbalstu un sagādāto prieku mūsu sirmajiem cīnītājiem — Lāčplēšiem.

Ģenerālis J. Priede,
ĻKOK b-bas priekšnieks

Irēni Selgu un Ilmāru Šusteru š. g. oktobrī salaulāja Bostonas Trimdas draudzes mācītājs A. Līliņš

Foto V. Grāvītis

KERSTENS NAV IEVĒLĒTS

ASV Kongresa vēlēšanas, kas notika 2. novembrī, sagādājušas mums pārsteigumu. Viens no karstākajiem Baltijas valstu neatkarības aizstāvjiem un lielais Baltijas tautu draugs Čarlzs Kerstens nav ievēlēts Kongresā. Kerstens bija ievēlēts iepriekšējā Kongresā no Milvokijas 4. iecirkņa, Viskonsinā. Šinīs vēlēšanās Kerstenam, kas ir republikānis, nācās sacensties ar demokratu kandidātu Henriju Rjusu (Reuss). Nobalsošanā par Kerstenu nodotas 69.901 balss, bet par Rjusu — 75.925.

Jau labu laiku pirms vēlēšanām Milvokijas vietējās avīzēs sākās polemika ap Kerstenu. „Milwaukee Sentinel" aizstāvēja Kerstena politiku, bet „Milwaukee Journal" asi uzbruka Kerstenam. Pret Kerstenu vērstajos rakstos kritizēja arī viņa darbību Baltijas izmeklēšanas komitejā, [illegible]. Kerstens izmantojot tiesības sūtīt savu korespondenci par brīvu, plašā apjomā izsūtījis savā iecirknī informāciju par „jauniem zināmiem krievu varas darbiem pret latviešiem, lietuviešiem un igauņiem". Kerstens esot velti tērējis valsts līdzekļus, [illegible] Eiropu. Pretinieku laikraksts piebilst, ka Kerstens būtu labāk pakalpojis savam iecirknim, uzsākot izmeklēšanu, kādēļ 23.000 milvokieši ir bez darba. Tālāk Kerstenam pārmeta arī Mekkartija atbalstīšanu.

Dzīvu akciju Kerstena atbalstīšanā uzsāka Amerikas poļu organizācijas. Latviešu organizācijas turpretim nav izrādījušas nekādu aktivitāti šinī ziņā. Ir tiesa, tādu latviešu, kam ir balsošanas tiesības un kuri dzīvo attiecīgajā iecirknī, ir ļoti maz. Bet ar to nav teikts, ka mūsu organizācijas nekā nevarēja darīt propagandas laukā. Milvokijas latviešu nostāju labi raksturo sekojošs izteiciens: „Mēs jau būtu kaut ko darījuši Kerstena atbalstīšanai, ja viss mūsu laiks nebūtu aizņemts, izcīnot tiesības rīkot savus dziesmu svētkus".

Latvietes starptautiskajā sieviešu izstādē

Gadskārtējā Starptautiskā sieviešu izstāde Ņujorkā notika no 1. līdz 7. novembrim. Par latviešu stenda ierīkošanu bija gādājusi draudzes dāmu komiteja ar A. Sermuliņu priekšgalā. Stenda dekorātīvais iekārtojums atradās prof. Annusa rokās. Stendā bija izstādīti latviskie audumi, gan atvesti no Latvijas, gan pagatavoti trimdā. Tur bija sienas sega — maderējums pēc Anša Cīruļa meta (no Latvijas). Alsungas mēlene — melna villaine ar zelta karuļiem (darinājusi daiļamatniece H. Kļaviņa). Dažādas vilnas un lina sedziņas varēja arī pirkt. Stendu rotāja arī latviskās jostas, prievītes, lelles, keramika, kokgriezumi. Latvietes ar saviem košajiem tautas tērpiem vairoja sarīkojuma krāšņumu. Stenda organizētājas ar lepnumu vērsa uzmanību uz Latvijas karogu, kas pirmoreiz šinī izstādē bija novietots goda vietā kopā ar to valstu karogiem, kas ietelpst AN.

Latvieši visvairāk pulcējās izstādē, 2. novembrī, kad bija latviešu priekšnesumu vakars. Programmas pieteicējs bija draudzes priekšnieks K. Stankevics. Viņš nolasīja KLB priekšsēža Dr. V. Māsēna vēstījumu, kurā iepazīstināja ar Apspiesto Eiropas tautu apvienības darbu. Daugavas Vanagu vīru koris B. Skultes vadībā nodziedāja „Dievs, svētī Latviju" un dažas patriotiskas dziesmas. Bez tam priekšnesumus sniedza Tautas deju kopa „Trejdeksnis" Zigrīdas Gaujenieces vadībā.

AICINĀJUMS KANADAS LATVIEŠU EV.-LUT. DRAUDZĒM

Š. g. 4. decembrī mūsu valsts ārkārtējo pilnvaru nesējam K. Zariņam piepildās 75 gadi, un Latviešu nacionālā padome Lielbritānijā rīko šīs dienas svinīgu atzīmēšanu. Tā kā sūtnis K. Zariņš, kalpojot valstij, ir kalpojis arī mūsu tautai, ir izrādījis vislielāko labvēlību un gatavību izpalīdzēt mūsu baznīcas un draudžu dzīvē un nesen bija arī mīļš viesis Kanādas draudžu vidū, tad būsim mēs visi ar savām lūgšanām, labvēlīgām domām un sveicieniem šinī svētku dienā ar viņu. Latviešu baznīcas pagaidu pārvalde Kanadā nosūtīs mūsu valstsvīram īpašu adresi, bet ar šo uzaicinu arī visas atsevišķās draudzes, aizlūgt par viņu un atcerēties viņa nopelnus, jo — lūgšanas, laba vēlējumi un sveicieni stiprina.

Prāvests A. Srodelis

CILDENA PRIEKŠZĪME

H. Puntulis, dzīv. Toronto ir iemaksājis ziedojumu Ziemassvētku ārtavai $100 sadalīšanai pēc DV iepriekšējiem norādījumiem.

Izsakām sirsnīgu Daugavas Vanagu paldies par šo lielo ziedojumu mūsu tautas grūtdieņu iepriecināšanai Ziemassvētkos.

DV Kanadas valde

VALSTSSVĒTKU SVINĪBAS KAMILLĀ

„Latviešu pagasta" ļaudis pulcēsies Latvijas valsts dibināšanas svētku atceres aktā 13. novembra vakarā Kamillas biedrības namā. Aktu ar svētbrīdi ievadīs māc. A. Lūsis, pēc tam sekos koncerta daļa, kurā uzstāsies baritons A. Vītols, pianiste E. Ozola - Timermane un TLB drāmatiskā ansambļa aktieri Dagmāra Puriņa un Vilnis Brastiņš.

Sarīkojumu noslēgs groziņu vakars.

TOP TĒLOJOŠĀS MĀKSLAS SKATE

18. novembra latviešu tēlotājas mākslas skate notiks no 20. līdz 28. novembrim, TLB telpās, 198 Osler St., Toronto. Skatē piedalās TM kopa un ārpus kopas esošie mākslinieki. Skates atklāšana 20. nov., pl. 15. Skate būs atvērta: 20. nov. no pl. 15 līdz 21, 21. nov. no pl. 13 līdz 21,, 22. līdz 26. nov. no pl. 18 līdz 21, 27. nov. no pl. 15 līdz 21 un 28. nov. no pl. 13 līdz 17.

Ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem, sākot no 25 c. Skates rīkotāji ir TL b-ba un TM kopa. Skatē piedalīsies apm. 22 autori ar gleznām, skulptūrām, keramiku un kokgriezumiem.

REITERA KORIS SKAN OSLO

Latviešiem draudzīgās Norvēģijas valsts radiofons š. g. 18. novembrī, plkst. 18,20 vakarā (pēc vietējā laika) raidīs Reitera kora iedziedātās Latvian Music skaņu plates.

ĢENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. GE 2707
114 DANFORTH AVE

KONSULS
VILIS TOMSONS
5310 VICTORIA AVE, APT. 10
Tel. AT 7798
MONTREĀLĀ, P. Q.

LASĪTĀJU VĒSTULES

KAS BIJA NOLAIDĪGS?

Sakarā ar tautieša Br. V. vēstuli Latvijas Amerikā 87. numurā pagodinos paskaidrot, ka LNAK vēlēšanu komisija izsūtīja vēlēšanu materiālus visiem tiem tautiešiem, kuru adreses tai bija zināmas vai kuru adreses tai bija piesūtījušas organizācijas, biedrības un draudzes. Ja kāds tautietis savu adreses maiņu nav paziņojis ne savai biedrībai, ne draudzei, ne LNAK, tad te nolaidība gan drīzāk meklējama pašos tautiešos, bet ne LNAK vēlēšanu komisijā.

Mani arī nepārsteidz tas apstāklis, ka tautietis Br. V. vienā aploksnē ir saņēmis vēlēšanu materiālus trim personām, jo zinu, ka LNAK vēlēšanu komisija, lai taupītu līdzekļus, vienā aploksnē piesūtīja vēlēšanu materiālus visām tām personām, kam ir viena un tā pati dzīves vieta. Tā kā pēc paša tautieša Br. V. izteicieniem viņa mājā dzīvo ne tikai trīs, bet gan 8 balstiesīgie, tad gan viņš ir saņēmis par maz vēlēšanu materiālu, bet ne par daudz. Te viss ir kārtībā, atlika tikai divus pārpalikušos vēlēšanu materiālu komplektus nodot tiem tautiešiem, kas tos nav saņēmuši un iztrūkstošos telefoniski vai ar rakstu pieprasīt no LNAK vēlēšanu komisijas. Tam laika tautietim Br. V. arī vēl bija diezgan.

Ja tautietis Br. V. būtu drusku apķērīgāks, viņam liekās 6 aploksnes nemaz nebija jāsūta atpakaļ LNAK vēlēšanu komisijai, bet viņš gan varēja šos vēlēšanu materiālus izsniegt tiem viņa namā dzīvojošiem tautiešiem, kam tādi nebija piesūtīti, jo vēstules jau nebija aizlīmētas, uz vēlēšanu materiāliem vārds un uzvārds nebija uzrakstīts un par otrās šķiras pastu arī atbildību neviens nenes. Ar šādu savu rīcību tautietis Br. V. būtu sagādājis iespēju visiem viņa namā dzīvojošiem 8 tautiešiem piedalīties vēlēšanās un tādā veidā būtu gan daudz vairāk pakalpojis latviešu tautai un Latvijai nekā ar tukšas un nenozīmīgas vēstules rakstīšanu laikrakstam.

Gribētos jautāt tautietim Br. V., 1) vai viņš savu balsi LNAK vēlēšanās ir nodevis, 2) cik no viņa mājā dzīvojošiem 8 balstiesīgiem savas balsis ir nodevuši un 3) ko tautietis Br. V. ir darījis, lai šīs 8 balsis neaizietu zudumā?

Liekas mums visiem ir skaidrs, ka centrālā organizācija kā cīņas organizācija mums šodien ir nepieciešama. Ja arī mums vienam otram aiz Amerikas labumiem sāk jau aizēnoties Latvijas brīvība un neatkarība, tad gan vismaz jāzina, ka aiz dzelzs aizkara mūsu brāļi un māsas vēl šodien nebrīvībā un postā smok un vēl gaida, kad brīvības saule lēks.

Ieteikums iesaistīt apvienībā visas latviešu organizācijas ir vietā. Cik zināms, arī apvienības mērķos tas rakstīts un apvienība arī šo ceļu iet. Arī LNAK vēlēšanu komisija bija aicinājusi visas Kanadā pastāvošās organizācijas iesūtīt savu vēlētāju sarakstus, vai uzņemties izsūtīt saviem vēlētājiem vēlēšanu materiālus, bet ne visas organizācijas šim aicinājumam bija atsaukušās.

Domāju, ka LNAK valdei un vēlēšanu komisijai lielās grāmatas Toronto City Directories eksistence ir zināma. Domāju, ka tie zin arī, ka tanī ir ierakstīti visi Toronto iedzīvotāji, to nodarbošanās un dzīves vietas, bet šinī grāmatā gan nav ierakstīts, kurš ir latvietis un kurš nav. Un vai esam jau tik tālu, ka tautiešu adreses mums jau jāmeklē kanadiešu adresu grāmatā? Kur tad paliek mūsu organizācijas, draudzes, skolas un apzinīgie tautieši paši? Vai gan LNAK vēlēšanu komisija pati, dažas draudzes un organizācijas nav aicināt aicinājušas visus Kanādā dzīvojošos tautiešus piedalīties LNAK vēlēšanās, pieprasīt vēlēšanu materiālus, uzdot savas adreses? Ja visi šie daudzie vārdi un aicinājumi daudziem mūsu tautiešiem ir aizgājuši gar ausīm kā nesaprotama skaņa, tad gan atliek tikai jautājums: kas bija nolaidīgs, ja šis vārds ir vēl pietiekoši noderīgs šim gadījumam? Un atbilde ir tikai viena — bēdīgi!

A. S., Toronto

NUDIEN, VIŅŠ IR EŅĢELIS!

LA 86. n-rā izlasīju rakstu Kaut arī galva kā sniegbalta ābele un noteicu: „Nudien, tas rakstītājs ir eņģelis, ne tikai tas kaķis vien. Sen tā nebiju nopriecājies par avīžu rakstu. Šitādus gabalus vajadzētu drukāt biežāk, ne tikai svinīgus ievadrakstus — tad ļaudis avīzēs lasītu vairāk.

J. G., Montreālā

BUTKUSS

Tā saucas 52. lpp. bieza burtnīciņa, ko izdevis M. Goppera apgāds Zelta Ābele Stokholmā 1954. g. Allaž atjautīgais un nacionālām idejām bagātais M. Goppers paredzējis izdot veselu seriju šādu burtnīcu, kurās apcerēs mūsu ievērojamāko karavīru dzīves un varoņgaitas cīņā par tautas brīvību un valsts neatkarību.

Otrā pasaules kara varoņa Žaņa Butkusa dzīves stāstu populārā valodā apcerējis Vilis Lesiņš; tajā ir 11 illustrāciju ar varoņa un viņu piederīgo attēliem. Grāmatas priekšvārdos, kas veltīti Lāčplēšu dienai, starp citu lasāmi šādi zīmīgi atzinumi:

„Cīņa ir primāritāte, un tas, kas nepieņem cīņu, ir nolemts bojā ejai. Cīņa ar slepkavām un laupītājiem ir cīņa Dieva vārdā, un karš ir irracionālo spēku atraisīšanās eksistences vārdā tautu mērogā. Karš ir cīņa par dzīvību un brīvību, kad nav vairs rīcībā citu līdzekļu. No neminamiem laikiem mūsu tauta ir vedusi neskaitāmas kaujas Eiropas priekšpostenī ar moskovītu ordām, un tikai šo asiņaino kaŗu rezultātā mēs šodien vēl esam kultūras tauta. Kaujās dzima Latvijas brīvvalsts, bez ieroču skaņas tā nogrima. Kādas gan bazūnes skanēs, kad tā augšām celsies? Kareivis ir nācijas zieds un viņas goda nesējs. Latvju mūžsenais kareivis runā vistraģiskākā dvēseļu stundā. Nepazaudēsim šo balsi, tad mēs nepazudēsim Latviju."

Vilis Lesiņš koncentrētā veidā sakopojis visas ziņas par Žani Butkusu, kas piedzimis kā kalpa dēls un vēlāk kļuvis Zemgales Lielstilļu māju saimnieks. Obligātā kaŗa dienestā kalpojis 3. Jelgavas kājnieku pulka sakaru rotā. Bijis kaprālis un viens no labākajiem pulka šāvējiem. Būdams aktīvs aizsargs, piedalījies neskaitāmās šaušanas sacīkstēs, vienmēr gūstot vislabākos panākumus. 1941. g., kad krievi okupēja Latviju, Žanis Butkuss, kur vien iespējams, stājās komūnistiem ceļā. Un, kad krievi bēg no Latvijas, pat uzsāk ar tiem kauju, izglābjot no izlaupīšanas Tērvetes sanatoriju. Viņa dzīves biedri ar divās meitām komūnisti deportēja uz Sibiriju.

Kad Latvija no krieviem atbrīvota, Butkuss ir pirmais, kas stājas jaunrades darbā. Viņš arī ir viens no pirmajiem, kas brīvprātīgi iestājās policijas bataljonā un dodas uz fronti. Viņa kauju gaitas ir apbrīnojamas un drosme cīņās nepārspējama. Butkuss izstaigājis Volchovas purvus un cīnījies pie Opočkas, kā arī veicis pārgalvīgus triecienus pašu zemē, kad vācu armijas sāka atkāpties. Viņa drošsirdību un apķērību apbrīno ne tikai pašu, bet arī vācu armijas augstākie virsnieki. Sākot kaŗa gaitas kaprāļa pakāpē, viņš tās nobeidz kā kapteinis, kad viņa krūtis grezno abi Dzelzs krusti, Bruņinieka krusts un citas goda zīmes par veiktajām kaujām un tuvcīņām, kuru skaits sniedzas pāri simtam.

Ar šī izcilā latviešu varoņa kaŗa gaitām derētu iepazīties katram tautietim un tautietei, īpaši jaunanei, kas tautas likteņus vadīs tālāk.

Palīdzēsim izplatīt šīs burtnīcas! Tās stāsta par vīriem, uz kuriem mūsu tauta būs lepna vēl pēc gadu simtiem. Bet trimdas 10. gadā, kad visus mērķus aizēno dzīšanās pēc materiālās labklājības, lai tās atgādina mūsu vienīgo, īsto mērķi un eksistences jēgu — cīņu par brīvo Latviju!

Visu tīro ienākumu saņem Daugavas Vanagu aprūpes fonds — kaŗa invalidu un bāreņu atbalstam. Vienīgais izplatītājs visās zemēs ir Daugavas Vanagi.

Pasūtinājumi un maksājumi adresējami: „Daugavas Vanagi, Box 220 Stockholm 1, Sweden. ASV un Kanadā burtnīcas cena ir 25 centi.

DAUGAVAS VANAGI

DAUGAVAS VANAGI ROČESTERĀ, N.Y.

30. oktobrī notika Daugavas Vanagu apvienības Ročesterā pilna biedru sapulce. Sapulcē valde nolasīja pusgada darbības pārskatu un sniedza ziņojumu par citiem svarīgākiem notikumiem vasaras laikā.

Ievērības cienīgs ir skaitliski mazās Apvienības aprūpes darbs. Šajā pusgadā laikā nosūtīts aprūdei pāri par $250, kas sastādās no vienreizējiem un regulāriem pabalstiem. Arī Apvienības kases stāvoklis pilnsapulces dienā uzrādīja teicamu stāvokli.

Valde ziņoja par Apvienības rīkoto teātra izrādi Vold. Richtera komēdiju Trakie. Izrāde bija ļoti labi apmeklēta un sniegums apmierināja publiku. Tīrais atlikums $84.80 paredzēts par labu kaŗa invalidiem un tiem latvju tēviem un māmuļām, kas savus lolojumus atdevuši par Latviju.

Apvienības valdes un visu Daugavas Vanagu vārdā sirsnīgs paldies apmeklētājiem un ikvienam teātra dalībniekam, kas tik daudz brīvā laika ziedoja izrādes sagatavošanai.

Tālāk pilnsapulcē nosprauda vadlīnijas nākošajiem Apvienības sarīkojumiem: Ziemassvētku eglītes vakaram 26. decembrī, Jaunā gada sagaidīšanai un Veco strēlnieku atceres dienai, kas apvienota ar karoga iesvētīšanu un pasniegšanu Ročesteras latviešu mazskautiem.

Pilnsapulce noritēja vērtīgās pārrunās un saprašanās garā.

-ars

MĀRTIŅDIENA ATNĀKUSI

Latvisko un svinamo dienu un kalendāra gada izkārtojuma pamatā ir saules stāvoklis debesu lokā, auglības un dzīvības izpausme dabā un [illegible]kopja darbs sētā un druvā.

Pēc seno latviešu uzskatiem Mārtiņdiena ir robeža starp rudeni un ziemu. Līdz Mārtiņdienai tiek nobeigti visi vasaras un rudens darbi, labības kulšana, lauku apstrādāšana, lopu ganos dzīšana un zirgu laišana piegulā.

Saimnieks šai laikā noraugās ar labpatiku uz sava darba pūliņiem un noslēdz šo posmu kopā ar gājējiem sala mēneša 10 dienā ar Mārtiņvakara izdarībām.

Mārtiņdiena tika arī uzskatīta par pirmo karavīru dienu, kad ieročus nest spējīgie latvju vīri pulcējas kaŗa draudzēs, lai vingrinātos kaŗa mākās un sargātu savu novadu pret svešiem iebrucējiem.

> Atbrauca Mārtiņš, atrībināja,
> Pakāra mēteli vārtstuburā,
> Deviņi ratiņi, simts kumeliņi
> Trīssimt sulaiņu, bruņotu vīru.

Līdz ar Mārtiņiem ir iestājies tumšais laiks — mājas laiks. No sētas sētā iet budeļi — ķekatnieki, dziedādami īpatas budeļu dziesmas un mudinādami kaimiņus nepagurt, neļauties tumsas iespaidam. Netikušus tie izpeŗ un izsmej:

> Labvakar, namamāte,
> Vai gaidīji budelīšus?
> Ja gaidīji budelīšus,
> Atveŗ durvis līdz galam.
>
> Budelīti, tēvainīti,
> Izpeŗ manu vedekliņu;
> Slinka mana vedekliņa,
> Nevērpj linu, pakuliņu.

Budeļi ir arī auglības un svētības nesēji druvām un laidariem.

Mārtiņdienai ir arī savi īpatni ēdieni, un Mārtiņu galds ir pārpilns rudens bagātībām.

> Sagrieza čigāniņi
> Istabiņas dibenā:
> Sagriez, Dievs, rudzus, miežus
> Lielajā tīrumā.

Mārtiņam par godu tika kauts un ēsts gailis vai cekulaina vista. Izceptam gailim vai vistai klāt deva sviestā sautētus burkānus un zirņus. Mārtiņa galdā neizpalika arī putraimu desas, kuras cepa veselos līkumos un tādā pašā veidā arī pasniedza galdā ar brūkleņu ievārījumu. Arī sautētas aknas un sirdi lika galdā; sausi novārītus zirņus un krāsnī ceptus kartupeļus, speķa raušus un padzērienam medalu. Tā saime kopā ar gājējiem priekā noslēdza smagāko darba cēlienu. Budeļi ienesa mājās svētību un jautrību. Izciemojušies visi kopīgi dzied:

> Ej, Mārtiņ, nu uz Rīgu,
> Nu mēs tevi pavadam;
> Nāc atkal citu gadu,
> Tad mēs tevi gaidīsim.

Šīs senās jaukās tradicijas pavada latviešus visur. Piekopsim sentēvu paražas, tās saista un satur mūs kopā un padara mūsu dzīvi vieglāku.

M. Krone-Balduma

KANADĀ
TORONTO

5. novembrī sv. Andreja baznīcas zālē notika Toronto latviešu organizāciju pārstāvju apspriede, kurā inž. J. Švanks referēja par Latviešu namu Toronto. Apspriedē piedalījās 25 pārstāvji, kas pēc debatēm atzina, ka latviešiem savs nams Toronto nepieciešams. Nama komitejā ievēlēja A. Svenni (LNAK), J. Fogeli (DV) un J. Rolavu (sv. Jāņa draudze). Komisija sazināsies ar organizācijām, noskaidros iespējas un sagatavos priekšlikumus nāk. organizāciju apspriedei. Plašāks atreferējums būs nāk. numurā.

Toronto latviešu skautu un gaidu vecāku padomes pilnsapulce notiks svētdien, 14. novembrī plkst. 1.30. Gaidu mītnē sv. Andreja baznīcas 3. stāvā ar iepriekš izziņoto darba kārtību.

Oktobra mēneša pēdējā nedēļā Toronto latviešu skolas vadība bija sasaukusi skolēnu vecāku sapulci, kurā šoreiz bija ieradušies negaidīti daudz vecāku, ap 50 personu. Sapulci vadīja skolas pārzine M. Matīsa. Ievadījumā LNAK skolu daļas vadītājs J. Mežaks runāja par latviešu skolas nozīmi trimdā. M. Matīsa savukārt sniedza plašu pārskatu par aizvadīto skolas gadu. Labus rezultātus devusi akcija — iesaistīt skolā bērnus, kuri līdz šim latviešu skolu neapmeklēja. Šāda ceļā skolā nākuši klāt 30 skolēnu. Novērstas arī grūtības, kas bija radušās Toronto latviešu skolas nodaļai Vestonaā,tagad tā darbojas vietējās YMCAs telpās. Vecāku sapulcē izraisījās dzīvas debates par skolas disciplīnas jautājumiem, par mājas uzdevumiem un par atsevišķiem mācību priekšmetiem. Tika izteiktas domas, ka skolai jārod iespēja vairāk uzmanības veltīt reliģijas mācībai.

Sapulce ievēlēja vecāku pārstāvjus skolas padomē, kurā priekšsēde ir M. Matīsa, bet sekretāre skolotāja A. Mārtiņsone. No vecāku vidus padomē ievēlēja: R. Sproģi, S. Upāni, J. Ozolu, M. Budrevici, E. Alberingu, A. Treiguti, A. Līdumu, E. Ozoliņu, I. Amoliņu, Ž. Manguli, I. Pilpi un Z. Simanovsku. Padomes priekšsēža biedra amatā no vecākiem ievēlēja Ž Manguli.

VĒJŠ IZPELDINA PĪĻU MEDNIEKUS

Pagājušo sestdien grupa latviešu mednieku un makšķernieku devās 156 km garā ceļā, lai aiz Vellingtonas pilsētiņas Ontario ezerā medītu pīles un makšķerētu līdakas. Ezerā sacēlās vējš un lieli viļņi. Laivā kurā atradās torontieši Ern. Helds, Aleksis Dīzenbachs un Kļaviņš, apgāzās, un braucēji iekrita ūdenī. Kļaviņš peldus sasniedza 350 mtr attālo ezera saliņas krastu, bet nogrima ledainajā ūdenī. Pirmais drīz iznira un, piepeldējis pie apgāztās laivas, uzrāpās uz tās. Nelaimes vietai ātrā gaitā tuvojās otra laiva, kurā bija torontieši Burgermeistars un Treijs. Brīdī, kad laiva sasniedza nelaimes vietu, E. Helds iznira virs ūdens. A. Dīzenbachs viņu satvēra aiz matiem, tomēr grimstošo draugu nespēja noturēt un tas pazuda zem viļņiem trešo reizi. Beidzot slīcēju no ūdens izcēla un ievilka laivā J. Treijs un Burgermeistars. Pēc tam laivā ievilka arī A. Dīzenbachu. Nokļūstot krastā, tika sakurts ugunskurs; aukstās peldes vīriem J. Treijs izpalīdzēja ar sava apģērba gabaliem, pašam drebinoties aukstajā vējā.

Nākošajā dienā J. Treijs, A. Dīzenbachs un Burgermeistars devās atpakaļ uz notikuma vietu, kur ar iepriekš pagatavotiem rīkiem izvilka nogrimušās medību bises, kā arī makšķernieku piederumus. Tomēr daļa mantu palika 5 mtr dziļajā ezera līcī. No saaukstēšanās ūdenī saslima Kļaviņš un Helds, bet arī glābējs J. Treijs dabūja drudzi.

-ls

Vingrošana un sporta spēles bērniem un pieaugušajiem

Fiziskās audzināšanas instruktrise K. Rasa, kas kopš gada ieradās Toronto no Zviedrijas, vada vingrošanas nodarbības Toronto YMCA's austrumu mītnē, 1152 Gerrard St., E. (pie Greenwood'a). Tā kā Kanadas pamatskolās vingrošanai un fiziskai audzināšanai nepievērš nekādu uzmanību, bet tai tomēr ir ļoti liela nozīme bērnu attīstībā, vecāki var sūtīt savus bērnus pirmdienās un otrdienās no pl. 4—5 uz vingrošanas nodarbībām augstāk minētajā YMCA's mītnē.

Tai pašā vietā katru ceturtdienu no plkst. 2—4 notiek vingrošana un sporta spēles namamātēm ar maziem bērniem, kuriem šai laikā paredzēta īpaša uzraudzība, bet jaunatnei katru vakaru vingrošana, volejbols un citas spēles notiek no lp. 7—10,30. Visi latvieši laipni aicināti iepazīties tuvāk ar šīm nodarbībām, kas pieejamas par ļoti niecīgu maksu, bērniem pat par brīvu. Interesenti var zvanīt arī K. Rasai, tel.: GL - 5317.

Atcerēsimies trūkumcietējus Ziemassvētkos!

ZIEMASSVĒTKU ĀRTAVAS

var iemaksāt Latvijas Amerikā kantorī vai piesūtīt pa pastu 123 Huron St., Toronto, Ont., ar atzīmi — Ziemassvētku ārtava

Redakcija patur tiesības iesūtītos manuskriptus saīsināt.
Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.
Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

TRIMDAS

SAULAINĀS UN ĒNAS PUSES

DIBINĀSIM JAUNU TEĀTRI

No Hamiltonas nāk ziņa, ka tur, lai saglābtu kāda sarīkojuma programmu, māc. A. Voitkus sarakstījis uz ātru roku viencēlienu, un pats, turklāt piedaloties visai ģimenei, kāpis arī uz skatuves dēļiem, lai to nospēlētu, gūdams nedalītu publikas piekrišanu.

Pasekojot vēsturē, izrādās, ka māc. Voitkus nav vienīgais, kas slēpj sevī daudz un dažādus talantus. Jaunībā skatuves mākslā vingrinājies arī prāvests Skrodelis, un viņa labākā loma bijusi Krustiņš Blaumaņa Pazudušajā dēlā. Teātra spēlētājs un korī dziedātājs ir arī prāvests Sakārnis Stokholmā, māc. Caune Edmontonā ir labs basketbolists, māc. Lūsis iejūtīgs liriķis, un tā joprojām varētu minēt vēl labu rindu.

Šīs pārdomas rada ierosmi — sastādīt vienu teātra ansambli — teiksim skaidri — labdarīgiem mērķiem, kur visi aktieri nāktu tikai no trimdas „runas vīru" aprindām. Toronto to izdarīt nebūtu nemaz grūti — ja saskaita visus mācītājus, biedrību priekšniekus, LNAK valdes locekļus, iznāktu krietns ansamblis. Arī režisora jautājumu varētu atrisināt viegli — vajadzētu aicināt Veltu Tomu, kas taču labu laiku mācījusies šo augsto mākslu Zeltmata kursos.

Uz redzēšanos izrādē!

Mikroskops

PAVISAM KUTELĪGI JAUTĀJUMI

ASV Senāta iekšējās drošības komisijas priekšsēdis, republikāņu senātors Dženners, kādā savā nesenajā runā Sinsinati izteicās: „Komūnisma ietekme amerikāņu dzīvē pieaug, turklāt bīstamos apmēros. Ja mums neizdosies spert ātrus un piemērotus pretsoļus, tad jūs un es vēl piedzīvosim, ka Padomija uzvar Amerikas Savienotās Valstis."

Kā vienu no pretsoļiem senātors min, ka „Iekšējās drošības komisijas" būtu nodibināmas ne vien katrā ASV valstī, bet arī ikvienā privātā organizācijā.

Ja tā, pirmā vietā šādas komisijas būtu dibināmas pie Detroitas, Indiānas un Ilinoisas valstu privātajām organizācijām, jo šovasar šīs vietas kā tūristi apciemoja vairāki Padomju vēstniecības Vašingtonā sekretāri. Nav šaubu, ka „sekretāri" patiesībā bija čekas spiegi un „tūristošana" bija formāls aizsegs, lai satiktos ar kādu ziņotāju kaut kur pie pieminekļa, uz tilta vai mūzejā pie interesantas gleznas!

Hm, vai arī mēs esam jau tik tālu, ka senātora Džennera ieteiktās „Iekšējās drošības komisijas" būtu dibināmas arī mūsu trimdas pagastos?

*

Kad pašvaldības tēvi Jaunanglijā, Konektikatas valstī, gribēja izmēģināt jauniegādāto pilsētas mēslaines pārstrādātāju, izrādījās, ka pilsētā nebija savākts pietiekamā vairumā saslauku un atkritumu. Ātrumā citas izejas neatrada, kā aizņemties no tuvējās Hatfordas 70 tonnu mēslu. Letiņu pagastos īsajā trimdas laikā „sabiedrisko mēslu" sakrājies tonnām.

Vai mēs nevarētu aizdot tos Jaunanglijas tēvaiņiem par velti uz nekad neatdošanu?

Kursiķis

BRUNO KALNIŅŠ TURPINA PAKALPOT BOĻŠEVIKIEM

Savas partijas izdevumā „Brīvība" oktobra numurā Bruno Kalniņš, kā viņš apgalvo, dod pārbaudītas un ticamas ziņas par deportēto latviešu dzīvi Vorkutā. Viņam zināms daudz laba:

Jau sākot ar 1949. gadu, nometņu apstākļi esot stipri uzlaboti; politiskie izsūtītie vairs netiekot jaukti kopā ar kriminālistiem, brigadierus un citus darba vadītājus izraugot no pašu vidus; ārsti, inženieri un citi intelliģences pārstāvji tiekot nodarbināti savās speciālitātēs. Uzturs uzlabots un tā daudzums esot paaugstināts; tas tagad nav vairs atkarīgs no padarītā darba. Minims, ko tagad katrs politiskais izsūtītais saņemot, ir: 800 gr. maizes, 300 gr. biezputras, 1,5 ltr. zupas, 50 gr. gaļas, 20 gr. tauku, 25 gr. cukura. Ja veicot darba normu, par to saņemot 150—200 rubļu; ja normu pārsniedzot, saņemot atlīdzību pēc brīvo strādnieku tarifa. Šinīs panākumos izceļoties jo sevišķi latvieši. Nekāda [illegible] ... Tas izskaidrojams ar to, ka vokpolitiskie [illegible] Padomju Savienībā tagad uzlabojies.

Nometinātā latviešu politiskā noskaņa nacionāla un demokrātiska. Viņiem pastāvot — Br. K. to zino ar trekniem burtiem — slepena pretestības organizācija, kas ļoti labi nostādīta un vadīta, ar labiem sakariem un labu informāciju. Latviešu kopskaits Vorkutā esot ap 10.000.

Kā redzams no Bruno Kalniņa informējuma, — [illegible] Vecie draugi no dzelzs priekškara viņas puses var Br. Kalniņam pilnīgi apmanīt pasaules nāvīt; [illegible] par to, ka viņam izdotā latviešu sociāldemokrātu [illegible] — Brīvē sveiks, Bruniti! Tev tava gleznotā vieta ir vēl pieejama. Velc tikai mugurā!

-ers

Neizmantotās iespējas Latvijas atgūšanai

24. oktobris bija Apvienoto Nāciju diena. Trimdiniekiem šī diena pagāja vienaldzīga vai īdzīga. Šajā dienā nebija nekā cildena, slavējama, aizlūdzama. Tādēļ ka Apvienotās Nācijas deviņu gadu laikā vēl neīsteno savā satversmē apzvērētos pienākumus attiecībā pret apspiestajām tautām, mēs esam par lepno stikla pili Ņujorkā ļoti sliktās domās. Mēs Latvijas atpestīšanu no komūnisma zvēra negaidām no Apvienotām Nācijām, bet gan no zināmām atsevišķām lielvalstīm vai no pašu apspiesto tautu izmisuma spēka, saraujot verdzības važas. Kaut gan daudzi Rietumu valstsvīri drošina un mierina apspiestās tautas aiz dzelzsaizkara, ka šo tautu lieta ir taisnīga un brēcoša, kas prasītu steidzamu iejaukšanos, tomēr par spīti tiesībām un morālei, Baltijas valstu liktenis Apvienotās Nācijās līdz šai dienai nav vēl ierosināts un izspriests līdz galam, bet tikai pieminēts, lai ar vārdiem sadotu Kremlim.

Bet mēs būtu vāji cīnītāji par savas tautas un valsts brīvību, ja mēs starptautisko politiku un vispār valsts politiku skatītu un vērtētu tikai ar jūtām. Taisni politikā ir jāievēro kāds psīcholoģijas likums: kas nespēj savaldīties, tas zaudē.

Mums jābūt pilnīgā skaidrībā par to, ko mēs varam un ko mēs nevaram gaidīt un gūt Latvijas brīvības atgūšanai no Apvienotām Nācijām, kamēr tur spriež līdz Padomju Savienība ar saviem satelitiem. Tādēļ mums neko nepalīdzēs, ja mēs dusmās un īgnumā domās izdauzīsim Apvienoto Nāciju pils stikla sienas un nosauksim Apvienoto Nāciju delēgātus par pļēguriem, kā mūsu Arveds Bergs reiz nosauca atlaistās Saeimas deputātus.

Tā vietā mums ar spītīgu apņēmību un vēsu prātu droši jāiet iekšā Apvienoto Nāciju pilī un tur jāpaliek, līdz izšķiras Baltijas valstu liktenis vai arī Apvienotās Nācijas izbeidz darbību. Tas nozīmē: kamēr vēl arvien starptautiski atzītās un pastāvošās Latvijas, Igaunijas un Lietuvas republikas atsevišķi vai kā Baltijas savienotās valstis, kas tām dotu lielākas izredzes, nav uzņemtas par locekļiem Apvienotās Nācijās, vai kamēr Baltijas valstu suverēnitāte nav atjaunota un mūsu smagi cietušās tautas gandarītas, mūsu labākajiem politiķiem un starptautisko tiesību pratējiem ir vienmēr jābūt klāt un jāseko Apvienoto Nāciju pilnsapulču, ģenerālsekretāriāta un daudzo komisiju un citu organu darbībai. Viņiem jāstudē Apvienoto Nāciju satversme un prakse, starptautiskā literātūra par Apvienotām Nācijām (tā ir ļoti plaša un nozīmīga), atsevišķo valstu viedoklis par Apvienoto Nāciju lomu un reālām iespējām, pasaules sabiedriskās domas noskaņojums.

Ir apsveicama Apvienoto tautu apvienības nodibināšana un darbošanās, bet pats sākums liecina, ka tai nav pelnītās ievērības pasaules sabiedriskā domā — par vienu pārbēgušu komūnistu vairas vīru Rietumu presē vairāk rakstīts nekā par Apspiesto tautu apvienības darbību un nozīmi. Acīmredzot, Brīvās Eiropas komitejas atbalsts Apspiesto Tautu asamblejai ir par mazu, lai šī asambleja kļūtu par faktoru starptautiskā politikā. Mums nav šaubu, ka Apspiesto Tautu asamblejā apvienotās tautas var būt faktors starptautiskā politikā. Te priekšā ir vēl nepārskatāms darbības lauks, kur latvieši var strādāt tēvzemei un brīvībai.

Man šķiet, ka igauņi, latvieši un lietuvieši nav pilnīgi izmantojuši tās iespējas savu tautu brīvības atgūšanai, ko sniedz Apvienoto Nāciju dažādie iestādījumi. Vispirms, tāpat kā mums ir valsts algoti diplomātiskie un konsulārie pārstāvji dažādās lielpilsētās, Latvijai vajadzētu būt kaut neoficiālam pārstāvim pie Apvienotām Nācijām. Iespaidīgā Starptautisko attiecību komiteja pie ASV nacionālās zinātņu akadēmijas Apvienoto Nāciju dienas priekšvakarā publicēja pārskatu par Apvienoto Nāciju svarīgākajiem veikumiem. Jurista uzmanību saista nodaļa par starptautiskām tiesībām. Tiesa savā 9 gadu laikā izspriedusi tikai 9 lietas. Pārskatā norādīts, ka atsevišķas nācijas nav pilnīgi izmantojušas Starptautiskās tiesas iespējas. Mums kādreiz Latvijas senātori Čakste deva atzinumu 1922. g. Satversmes jautājumā. Vai mums ir kompetents augstāko juristu atzinums par Baltijas valstu brīvības atgūšanas iespējām ar tiesību ieročiem? Vai ir iespējams Latvijai griezties pie Starptautiskās tiesas Hāgā ar sūdzību pret Padomju Savienības agresiju un genosidu Latvijā? Kerstena komisijas pierādījuma materiāli un Padomju Savienības paraksti uz līgumiem un genosida konvencijas ir, šķiet, pietiekams pamats iesniegt sūdzību. Kā Rietumu valstsvīru labvēlība Baltijas valstu atbrīvošanai ir izšķirīgi svarīga, tāpat svarīgi ir iegūt Baltijas valstu tiesību aizstāvjus vadošo Rietumu tiesībnieku vidū.

Kamēr ieroči klusē, mums par Latviju jācīnās — ar tiesībām, morāli, diplomātiju, politiku, presi, dzīvo un patieso vārdu, bet pāri visam ar ticību Latvijai.

Valdemārs Lambergs

Raiņa piemiņas vakars Čikāgā

Raiņa piemiņas vakaru Čikāgā, Hull House sarīkojumu zālē 31. oktobrī rīkoja Raiņa fonds kopā ar O. Krolla mākslas aģentūru. Vakaru ievadīja Raiņa fonda pārstāvis Rūdolfs Veidemanis ar īsu uzrunu par Raiņa nozīmi Latvijas brīvībai. Runātājs atcerējās Raiņa un Aspazijas atgriešanos no trimdas Rīgā 1920. gadā. Šis notikums [illegible]

1943. gadā, Aspazijai vēl dzīvai esot, ar viņas aicinājumu nodibinājies Raiņa un Aspazijas fonds par Raiņa literārā mantojuma [illegible]. Tagad fonds atjaunojis savu darbu trimdā, izdodot Raiņa darbus, piešķirot prēmijas literātūrā un sab. darba laukā. Pag. gadā izsniegts prēmijās $100.00. Turpmāk paredzētas prēmijas arī [illegible] par mūsu lielā dzejnieka idejām.

Referātu par Raini kā lielo trimdinieku nolasīja J. Čedrītis. Referents parādīja Raiņa nacionālo ideoloģiju, kas esot saskatāma arī Jāzeņa tēlā, bet jo spilgti Uguni un Naktī, citējot raksturīgākās vietas.

P. Ērmaņa Rainim mūzibā skandēja Kārlis Dzelde, bet Raiņa dzeju lasīja Māra Antēna, A. Osis, E. Gensbigele, Valdis Hermanis, S. Borgiela - Ilstere, D. Pārupe, Aida Eikena.

Fragmentus no „Indulis un Ārija", „Pūt, vējiņi", „Rīgas ragana", „Uguns un nakts" lasīja A. Osis, D. Pārupe, V. Hermanis, V. Dzelde, S. Borgiela - Ilstere, A. Eikena un M. Antēna.

M. Antēna un rūnas koris izpildīja skatus no „Ave sol", „Daugava" un „Baskājiešu karodznieks". Bija ieradušies ap 50 dalībnieku, kas priekšnesumiem sekoja ar lielu interesi. Noslēgumā O. Krolls pateicās visiem, kas nākuši godināt Raini.

S.

Pirmā latviešu ārste speciāliste Ņujorkā

Dr. Erika Šmite, LU prof. Pētera Šmita mazmeita, kas priekš pāris gadiem Ņujorkā ieguva ārstes prakses tiesības, šogad pēc sekmīgiem pārbaudījumiem kā pirmā latviešu ārste ir ieguvusi speciālistes tiesības anesteziologijā.

Dr. Erika Šmite universitāti beigusi Latvijā.

Z-Kalifornijas latviešu jaunatnes sanāksme

Oktobra mēnesī notika Portlandes Jaunatnes sanāksmes atkārtojums Sanfrancisko. Šo jaunatnes dienu ievadīja Pļaujas svētku dievkalpojums, kam sekoja jaunatnes sanāksme YMCA's viesnīcas telpās, ko atklāja pulciņa priekšnieks Jānis Skujiņš. Pēc tam Ausma Ozola stāstīja par konferenci Portlandē. L. Siliņš un G. Augusts nolasīja referātus, kuriem sekoja debates. Ļoti žēl, ka jaunieši tik maz šais debatēs piedalījās. Vai tiešām mūs maz interesē mūsu pašu problēmas un vai mēs tik maz pazīstam pasaules pašreizējo politiku? Pēc īsām diskusijām par mūsdienu lielākām problēmām un pasaules politiku jaunieši vienojās kopīgā atzinumā, ka jāciena un jāatzīst šī zeme un tauta, bet mūsu sirdīs ir jāieslēdz mūsu tēvzeme Latvija.

Pēc Z-Kalifornijas latviešu jaunatnes kopas valdes vēlēšanām notika koncerts, kurā piedalījās: Nikolajs Kreišmanis, Adolfs Upenieks un Roberts Romanovskis.

Pēc koncerta jaunieši kavējās YMCA's apakšējā zālē, kur notika deja.

R. S.

VAKARS AR LĀČPLĒSI

Stāsts par vienu no daudzajiem klusajiem varoņiem

Karavīrs vismazāk alkst slavas un godinājuma. Dzīvību vai veselību ķīlā likdams, viņš dara augstāko pienākumu tēvzemes labā. Viņš nekad nav prasījis un neprasa algu par savu upuri. Neprasa un nealkst tās, jo neviens to nespēj pietiekami novērtēt. Vienīgi pati tēvzeme, mirdzēdama brīvības gaismā, apzinās, ka viņai šīs rotas nebūtu, ja trūktu vīru darba un upuru cīņu laukā. Un kāda ir bijusi latviešu karavīra cīņa? Vai tā pietiekami vienmēr novērtēta, atzīta un atgādināta? Vai nav daudz šo kara vilku, kas sirdīgi un varonīgi upurējušies visos trijos karos, kas dārdējuši pāri dzimtenes zemei, nostumti kaut kur aizmiršanā, lai tur, smaga darba nomākti, vilktu kara iedragāto dzīvību. Arī tur viņi ir varoņi, jo nekurn par uzlikto nastu. Grūtības, uzupurēšanās, ticība un iekšējie spēki viņus ir šķīstījuši, un tie nebīstas sūrās pēckara un bezdzimtenes dzīves, kas jau desmit gadu liec mūsu plecus, bet nespēj salauzt sirdī ticību tiem sapņiem, ko mēs kopā ar saviem stiprajiem vīriem, vēl lolojam, gaidīdami Dieva rīksti tumsai un nebrīvībai.

Viņš ir Vidzemes dēls. Savus jaunos gadus, līdzēdams vecākiem, iearis Latvijas zemē, ziedojis smagam, bet veselīgam darbam. Kad jau ieliesmojušās cīņas Pirmajā pasaules karā, viņš brīvprātīgi dodas uz kara pulkiem. 1916. gadā ar spožām sekmēm beidz Ķijevas kara skolu, bet sekojošā gadā iekļaujas latviešu strēlnieku pulkos, piedalīdamies vēsturiskajās kaujās kā rotas komandieris.

Revolūcijas šķidonis sadulko daļu karavīru. Bet viņš paliek neskarts. Vienību pārvieto. Pēc vācu okupantu aiziešanas viņš atgriežas dzimtenē. Deviņpadsmitā gada aprīļa sākumā sarkanie Daugavpilī iesauc virsniekus. 5 dienas sabijis viņu dienestā un nonācis ar savu rotu Melnupes krastos, pāriet ar savu vienību Melnupi, lai piebiedrotos 1. Valmieras kājnieku pulkam kopējām cīņām par Latvijas brīvību. Toreizējais latviešu laikraksts „Līdums" izcili atzīmē šo rīcību, uzsverot, ka viņš ir bijis pirmais rotas komandieris, kas ar savu vienību pārgājis brīvības spēku pusē. Sakarus ar Valmieras pulku viņam palīdzējušas ievadīt drošsirdīgās Vidzemes sievas, pārbrizdamas Melnupes ūdeņus. Vēlāk pārskaitīts 2. Cēsu kājnieku pulkā, kuru tolaik komandē plkv. - ltn. K. Berķis. Kopā ar pulka 5. rotu un vēlāk sakaru rotu viņš piedalās Ziemeļvidzemes atbrīvošanā un vēsturiskajās Cēsu kaujās, sedzot pulka atkāpšanos. Pēdējais jau bija nonācis Lodē, kad viņš ar saviem sakaru rotas vīriem vēl uztver smagu ienaidnieka spiedienu, virzoties pāri Cēsu pilsētas kapiem. Lāčplēša kara krusts, ar iekaltu 474. numuru rotā kapteiņa krūtis!

*

1942. gads. Atkal viņš ir brīvprātīgais plkv. ltn. N. kājnieku vienībā. Liepājā, tad uz fronti — līdz Pleskavai. Cauri smagām kaujām. Ievainojumi, grūtības, risks. Miera fanfaras piekliedz puspasaules. Vai kāds novērtējis viņa cīņu, vai kāds tam jautā — ko tu esi darījis? Nē. Ir pavisam cits vērtējums par to, ka cīnījies pret komūnismu. Viņu ieskaita kara noziedzniekos. Vesels šķēršļu jūklis nu stājas ceļā. Kādēļ? Bet Rietumu aklums ir liels. Tik liels, ka tie stūrgalvīgi liedzas atzīt latviešu cīņu pret savu nāvīgāko ienaidnieku. Bet laiks dara savu, un pēc vairāk gadiem arī aklam ataust gaisma. Tikai 1953. gadā trejkāršam cīnītājam par Latvijas brīvību paveras ceļš uz tālo Kanadas zemi, kas arī pati šai laikā kļuvusi zinīgāka par tiem mērķiem, kādi ir komūnistiem, un par tām cīņām, kādās tik varonīgi deguši Baltijas valstu karavīri.

Mūs ir šķīris vesels gadu desmits. Un kad es atkal gaiša atkalredzēšanas prieka pārsteigts, satveru viņa spēcīgo roku, jūtu un dzirdu tās dziesmas vārdus, ko dziedājusi viņa vienība, soļojot pa Liepājas ielām pirms došanās uz fronti pēdējā karā: „Nezviedz, nezviedz, kumeliņ, stallī stāvēdams; nebraukšu vairs šoruden sērst pie līgavas". Vai šī līgava joprojām mūs negaida, un vai drīkstam viņu aizmirst? Kaut viņas augumu un galvu tagad sedz asinskrāsas plīvurs un tā raud bez mitēšanās — raud par saviem zudušiem bērniem, viņu un savu brīvību, mēs to mīlam bez stājas, bez mitēšanās, līdz ar Lāčplēša un visu karavīru sirdīm, kas degušas un nebeigs degt savai tēvzemei Latvijai!

Nottavasagas ūdeņi klusi skalojas gar Saulaines krastu. Tā ir kā Latvijas zeme svešumā! Un tikpat kluss ir Lāčplēsis. Kluss un nepamanīts. Tikai nedaudz ir to, kas zina šī vīra cīņu pagātni. Viņš kopā ar savu karavīru dzimtas atvasi, ir rūpīgs gādnieks nometnes latviešu jaunatnes fiziskiem spēkiem, lai tiem pietiktu uzturības un spēka augt stipriem un nenogurušiem. Spēku un izturību viņam ir devusi apziņa, ka viņa treju karu liektie, bet nenoliektie pleci tikai tādēļ spēj visu pārvarēt, ka darbs ris jaunatnes labā, kuras nākotnes gaitās taču, agrāk vai vēlāk, dimdēs karavīra soļi — tās pašas zemes dēļ, par kuru cīnīties nav paguris nedz Lāčplēsis, nedz kāds no mums, kas nākotni un laimi skata savas tēvzemes un tautas brīvības gaismā.

A. Sedasdēls

TAKSIŠU KAŖI BELGRADĒ

Kā zināms, Tito saimnieciskā politika daļēji atgādina Ļeņina laikus Padomju Savienībā, un Dienvidslavija ir arī vienīgā komūnistiskā valsts, kur pēdējos gados puslīdz brīvi var ceļot arī kapitālistisko valstu pilsoņi. Pagājušā vasarā Dienvidslaviju apceļojis lielāks skaits rietumnieku, kas zina stāstīt par Belgrades privāto taksīšu veiksmīgo cīņu pret valsts taksometriem. Šī cīņa starp kapitalistiskajiem un komūnistiskajiem satiksmes līdzekļiem kļuvusi sevišķi interesanta un asa kopš nepilna gada, kad Belgrades valsts taksometru kooperātīvs pārdevis savas vecās „kastes" par kopsumā apmēram 735.000 dolariem un iegādājies mirdzošus amerikāņu automobiļus, kuri sakarā ar baigo muitu maksājuši pasakainu naudu — 54 milj. dolaru.

Lai varētu lēni atmaksāt mašīnu pirkumu un segt Dienvidslavijas apstākļos visai ievērojamo amerikāņu mašīnu benzīna patēriņu, Belgrades taksometru kooperātīvs bijis spiests paaugstināt braukšanas tarifus dubultīgi. Ar to brīdi neviens belgradietis vairs nav vēlējies vizināties spožajos amerikāņu automobiļos, un tā sākusies īsta kviešu pļauja kapitālistiskajiem taksīšiem, no kuriem jaunākie ražoti vismaz pirms 20 gadiem. Valsts gan pacentusies kapitālistiskajiem uzņēmējiem paaugstināt nodokļus, bet šo uzbrukumu privātie taksīšu šoferi pārcietuši un paspējuši komūnistisko taksometru kooperātīvu novest bankrota malā. Lai glābtu, kas vēl glābjams, Tito tagad pūloties ierobežot dažādu firmu auto daļu ievešanu, lai privātie taksīšu šoferi nevarētu savas nobrauktās „kerras" remontēt. Bet tā kā privātie cīņās ar nagiem un zobiem, tad arī auto remonta lietās viņi pratuši izlīdzēties, un tagad Belgradē sastopami privātie taksīši ar Mercēdes - Benca stūres ratu, Fiata koroseriju, Citroēna vai Opeļa motoru un vecā Forda atsperēm. Bieži privāto taksīšu šoferu auto, kaut arī stipri vien grīļodamies, ripojot uz viena dienvidslavu, viena angļu, viena italiešu un viena vācu riteņa, bet Dienvidslavijas privātie taksīšu īpašnieki esot pārliecināti, ka viņu mašīnas vēl dažus gadus izturēšot, un, ja viņus starplaikā visus neiebāzīšot cietumos, tad privātā iniciātīva komūnistisko uzvarēšot un taksīšu kaŗi Belgradē beigšoties ar pilnīgu kapitālistu uzvaru.

V. A.

SAVIENOTĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

Ņujorkas latviešu organizāciju padomes rīkotais Latvijas valsts svētku akts notiks 13. novembrī Webster Hall zālē, 119 E. 11 St., Menhettenā.

● Skauti un gaidas turpina intensīvu darbību, kas iet plašumā un pievelk jaunus zēnus un meitenes. Pēc sekmīgiem vadītāju kursiem nodarbības iekārtotas arī Bruklīnā, draudzes namā. 14. novembrī pēc dievkalpojuma Betlēmes baznīcā apakšējā zālē būs skautu un gaidu filmu demonstrējumi. Abas vienības 27. un 28. novembrī izbrauc uz Bostonu, lai piedalītos kaimiņu gada svētkos. Darbību turpina tautisko deju kopa Trejdeksnis.

● Ņujorkas latv. ev.-lut. draudzes māc. R. Zariņš kristījis Eriku Remo Markevicu, Otto un Māras dēlu; Andri Oskaru Galviņu, Zigurda un Astrīdes dēlu; Eriku Stīvenu Zvejnieku, Friča un Annas dēlu; Ritu Mafaldu Riekstiņu, Pētera un Ainas meitu; Mairu Bierni, Laimona un Hedvigas meitu; Andreju Stīvenu Rasumu, Edvīna un Beatrises dēlu.

Laulāti: Gunta Krasta un Gunārs Bergholcs, Olita Gailīte un Reinholds Grigors, dzejniece Valda Moora un Dr. Jānis Upmalis.

ČIKĀGĀ

● Daugavas Vanagu apvienība un Čikāgas latviešu jaunatnes pulciņš kopīgi rīko sestdien, 13. novembrī, plkst. 7,30 vak., „Hull House", 800 S. Halsted St. teātra zālē Lāčplēša dienas atceres aktu ar sekojošu uzvedumu „Balsis pusnaktī".

Uzvedumu inscenējis un tekstu pēc dzejnieka Andr. Eglīša, K. Dziļlejas un Fr. Dziesmas dzejdarbiem sakārtojis aktieris Elm. Upermanis. Skatuves mākslinieciskais iekārtojums māksl. - glezn. Arn. Šīmaņa, mūzikālais aranžējums un pavadījums komp. V. Treimaņa, apgaismojums V. Vītoliņa. Ieeja pret ziedojumem.

● Čikāgas Latviešu organizāciju apvienības rīkotās 18. novembra svinības notiks sestdien, 20. novembrī, plkst. 7.00 vak. jaunās telpās — Lane technikuma auditorijā, Western un Addison ielu stūrī.

Svētku programmā pulkveža Galindona runa. Koncerta daļā: tenors V. Salna, Daugaviešu un Ed. Ramata kori, aktieris E. Gulbergs, pianists V. Treimanis.

Šim novembrim pamattema: Karavīru daudzināšana. Aicināts piedalīties arī Illinoisas gubernātors. Ieejas maksa pieaugušiem $1.00. Studentiem 50 c., bērniem līdz 16 g., invalidiem un veciem ļaudīm ieeja brīva.

● „Pazīsti Čikāgu", ar šādu virsrakstu tuvākajos mēnešos iznāks informācijas un adresu izdevums. Tas būs ērta kabatas formāta, ap 120 lpp., maksās 75 c. Bez koncentrētām ziņām par Čikāgu un tās iestādēm, mākslas un kultūras sarīkojumu vietām, ikdienas dzīves nepieciešamām adresēm, „Pazīsti Čikāgu" sniegs arī vispusīgu informāciju par Čikāgas vēsturi, latviešiem Čikāgā, latviešu draudzēm un organizācijām u. t. t. „Pazīsti Čikāgu" nav domāts kā peļņas izdevums, bet lai kalpotu tautiešiem, tāpēc arī cena paredzēta visai zema. Grāmatā būs arī latviešu un saimniecisko uzņēmumu sludinājumi. Izdevumu sakārto A. Elgūts un J. Balodis.

ZIEMEĻKALIFORNIJA

● Z-Kalifornijas latviešu jaunatnes kopas valdes vēlēšanas notika svētdien, 17. oktobrī, San Francisco. Par sapulces vadītāju ievēlēja Jāni Skujiņu, bet par sekretāri Ainu Grīnbergu. Nolēma valdē ievēlēt 5 locekļus, kuri amatus sadala savā starpā, un divus kandidātus.

Valdē ievēlēja Rasmu Sarkanbārdi, Māru Lāci, Dzintru Opsi, Juri Petriceku.

Kandidātos: Ilgu Panteli, Uldi Patvaldnieku un Gunti Osīti.

● Ziemeļkalifornijas jaunatnes kopa gatavo Ziemassvētku eglītes sarīkojumu ar priekšnesumiem, groziņu vakaru un deju History klubā, Los Gatosā. Jaunieši, kas vēlētos piedalīties ar priekšnesumiem un kam būtu kādi priekšlikumi, lūgti pieteikties pie Jura Petriceka, 935 Ramona Str., Palo Alto līdz 15. novembrim.

J. P.

— Es runāju vienmēr labu par tevi, bet tu nekad nerunā neko citu kā ļaunu par mani. Žēl tikai, ka ne viena, ne otra mēs tam neticam

KOLORADO SPRINGĀ (COLO.)

● 18. novembra atceres vakaru rīko Latviešu biedrība 13. novembrī, plkst. 7.30 vakarā Valtona augšējā zālē (417 S. Cascade Ave). Programmā Latv. b. priekšnieka N. Rasiņa uzruna, pianistes V. Delles — Grāvītes klavieru solo priekšnesumi, vīru trio (T. Delle, O. Bērziņš, O. Sāpe) dziesmas, J. Raiņa Daugavas raksturīgākie epizodi A. Janumas režijā, svētdienas skolas skolēnu deklamācijas. Pēc svētku akta biedrības dāmu komitejas rīkotais mielasts apakšējā zālē. Piedalīšanās mielastā 1 dol., skolēniem 50c.

● 18. novembra atceres dievkalpojums 18. nov., plkst. 7 vakarā Betānijas dievnamā. Māc. prof. L. Bērziņš.

● Televīzijas raidījumā 17. novembrī, plkst. 10.15 vakarā runās Arvīds Jaunarājs par 18. novembri un komūnistu varas izplešanos pasaulē no 1918. gada līdz mūsu dienām, illustrējot priekšnesumu ar skatiem un kartēm.

● Rudens ražas svētība nākusi atkal latviešu ģimenēs: Kārļa Rigava ģimenē 29. okt. ieradusies otra meita Anita, Adolfa Eglīša ģimenē 31. okt. ceturtā atvasīte — dēls.

E. Z.

SIETLĀ

● Sporta darbinieks Arnolds Laimonis Aizstrauts nesen Sietlā salaulājies ar žēlsirdīgo māsu Teodoru Johannu van Zonneveldi. Laulības notika Pirmā Baptistu baznīcā. Pēc kāzām jaunais pāris devās kāzu ceļojumā. A. L. Aizstrauts ir nodarbināts Sietlas Parku departamentā un rosīgi piedalās sporta dzīvē.

TAKOMĀ

● Edmunds Laukers, kurš nesen Takomas News Tribune's izsludinātā amatieru foto sacensībā ieguva 2 godalgas par vienu un to pašu foto attēlu, ieguvis vēl divas godalgas. Trešā ir par to pašu uzņēmumu Vašingtonas valsts mērogā, bet 4. iegūta Vašingtonā D.C. — visu ASV mērogā.

● Takomas Latviešu ev.-lut. draudzes dāmu komiteja sestdien, 30. oktobrī bija rīkojusi Mārtiņu vakaru, kas izdevās ļoti labi. Ar dziesmām piedalījās Biruta Šmita un Ugo Alberts, bet Ruta Delle ar pāris labi nospēlētiem klavieru gabaliem. Dāmu komiteja bija gādājusi par Mārtiņu zosi un bagātīgiem galdiem.

VAŠINGTONAS VALSTĪ

● aJu pagājuši 5 gadi, kopš LB-VS reģistrēta Vašingtonas valdības iestādē Olimpijā. Toreiz radās vajadzība pēc latviešu biedrības, kas gādātu par sabiedrisko dzīvi un sniegtu atbalstu latviešu trimdinieku ieceļošanai ASV uz DP likuma pamata. Tā 1949. gada 5. jūnijā Takomā latvieši sanāca uz pirmo sanāksmi, kurā tad ievēlēja pagaidu valdi: P. Voitu, R. Dekšenieku, V. Rūsi un V. Čiku, kuri tūlīt ķērās pie statūtu izstrādāšanas. LB dibināšanas sanāksme notika 1949. gada 19. novembrī Sietlā, kurā reģistrēti bija 94 biedri. Pirms pāris gadiem LB statūtus grozīja, radot Vašingtonas valsts LB Centrālo valdi, kurā tagad ietilpst nodaļas: Sietlas, Takomas, Longvjū-Kelšo un Spokēnas. Darbībā lielu rosību ir izrādījusi Sietlas nodaļa, pie kuras pastāv drāmatiskā kopa, koris, sporta kopa, jaunatnes pulciņš, un citas kopas. Sietlieši saviem vajadzībām iegādājušies māju, ko pašu spēkiem pārbūvē un visā drīzumā cer atklāt. Rosīgi vēl darbojas arī Longvjū nodaļa, kura ir trešā pēc lieluma.

KALAMAZŪ

● Svētdien Recreation parka zālē Kalamazū ev.-lut. latv. draudzei notika Rudens svētki. Tos ievadīja draudzes mācītājs A. Piebalgs ar uzrunu. Pēc tam runāja draudzes priekšnieks Gailis par šo svētku nozīmi. Priekšnesumos piedalījās draudzes jaunatne. J. Brāmsa — Šūpļa dziesmu un R. Šūmaņa — Priecīgais zemnieks spēlēja Māris Ruševics vijoles solo, V. Melliņš klavieru pav. Fr. Bārdas — Lietus vīriņš, dekl. Dace Rolle, Kūba — Rudens valsis, klavieru solo, izp. Māra Pavasare, P. Čaikovska — Ilgas un E. Dārziņa — Kā zagšus tik lēnām — dziedāja Valija Melliņa (soprāns) Dairas Kalnājas klavieru pav., Ed. Virzas — Fragmentus no Strumēniem lasīja Rūta Lapsa, Fr. Ziecа — Koncerta sol-minorā 1. daļa. Jānis Rinkušs — vijoles solo, V. Melliņa klavieru pav. Pēc priekšnesumiem bija kopējs azaids un vērtīgu mantu loterija. Sarīkojums bija labi apmeklēts, noritēja jauki un dos draudzes vajadzībām labu ienākumu.

● Raiņa atceres vakaru 13. novembrī ievadīs ar runu rakstnieks Jānis Veselis. Pēc tam programmā Fragmenti no Raiņa drāmatiskiem darbiem, Raiņa dzejoļi un skandarbi ar Raiņa tekstiem.

● Latvijas valsts proklamēšanas dienas atceres akts, svētdien, 21. novembrī, plkst. 4 pēcpusdienā Masonu tempļa zālē, 309 N. Rozes ielā. Aktu kuplinās Dziesmu Vairoga koris A. Kalnāja vadībā un prof. V. Ruševics — vijole. Pēc akta, turpat apakšējās telpās kopējs azaids.

CEĻA VĀRDI

Katrs dzīvo tādā atmosfairā, kādu viņš pats ap sevi rada. **R. V. Treins**

*

Kas savu dzīvi pazaudē citiem kalpodams, tas viņu atradīs. **Marks Aurēlijs**

*

Nekas nenovājina garu tik ļoti, nekas nepadara mūs tik nespējīgus kā mūžīgas domas par mūsu nespēku vai arī tikai šaubas par mūsu spēku. **Bismarks**

*

Pasaule paškir ceļu tam vīram, kas jūt sevī spēku izdarīt to, uz ko viņu neatturami skubina viņa pārliecība. **O. S. Mardens**

Spokenas „skanošais milzis" koncertē

V. DĀRZIŅA KONCERTS KOLORADO SPRINGĀ

Dodamies koncertturnejā pa ASV rietumu daļu Volfgangs Dārziņš par spīti visam tam ļembastam, kas bija vasarā ar A. Priednieku-Kavaru, neaizmirsa Kolorado Springu, kā solījās jau vasarā koncertēt kaut dažiem klausītājiem. Un, kad 31. oktobrī, savā vārda dienā, klusas un saulainas rudens pēcpusdienā viņš uznāca uz skatuves, daiļo mākslu nama mūzikas zālē 80 apmeklētāju apsveica komponistu sirsnīgiem aplausiem. Šais 80 klausītājos puse amerikāņu, kas V. Dārziņu redzēja un dzirdēja pirmoreiz un nevīlās V. Dārziņā. Kāda amerikāņu dāma sajūsmināta par V. Dārziņa mazā pirkstiņa graciozitāti, kaut gan pats V. Dārziņš apgalvo, ka šis mazais pirkstiņš esot viņa vājība.

Pēc divu stundu koncerta V. Dārziņš nosvīdis, bet ļoti apmierināts ar panākumiem, izteicās: „Mani ļoti, ļoti iepriecināja klausītāju atsaucība. Tā bija brīnišķīga spēlēšana; kad tu jūti, ka tevi silda klausītāju atsaucība, tad tu vari dot, kas tev jādod. Esmu piedzīvojis tādus koncertus, kad tu jūties it kā uzsēdināts uz ledus, tu sasalsti, un nekā laba nevari dot." Kādu brīdi atpūtušos, Sniķeres kundze V. Dārziņu aizvizināja uz Denveru, lai viņš tur vakarā iepriecinātu Denveras tautiešus.

Šejienes The Free Press mūzikas kritiķe H. Jēgere atzinīgi novērtē V. Dārziņa koncertu: „Izcilu piano priekšnesumu deva latviešu pianists un komponists Volfgangs Dārziņš Daiļo mākslu nama mūzikas zālē svētdienas pēcpusdienā. Skarlati un Mocarta darbi bija programmas klasiskā daļa, un, kamēr Skarlati sonātai f minorā kaitēja šūmaniskais izpildīšanas veids un paildzināta pedāļu lietošana un spēks. Mocerta Variācijas c mažorā izpildījums liecināja par V. Dārziņa kontroli un meistarību par klaviātūru. Šīs reti dzirdētais Mocarta gabals apvieno humora izjūtu ar apbrīnojamu izveicību, izveidojot grūti aprakstāmu mazu melodiju par burvīgu variāciju virkni, kas tik pateicīga un valdzinājuma pilna izpildītāja talantam. Šopēna sonātu (Opus 35), kas vislabāk pazīstama ar 3. daļu, ar slaveno sēru maršu, izpildīja spēcīgi. Smagie akordi un vijīgie arpēdžiji (arpeggions) bija ļoti piemēroti pianista stiprajiem pirkstiem, kas prata izcelt šīs mūzikas emocionālo pārdzīvojumu un vareno jūtu dziļumu. Šopēna draugu un apbrīnotāju R. Šūmani, vienu no pirmajiem, kas vērsa publikas uzmanību uz jauno poļu ģeniju, reprezentēja ar Fantaziju (opus 111) un Arabesku 9 opus 18). V. Dārziņš šos darbus izpildīja lietpratīgi, likdams mūzikai celties un dinākrist, ar rūpīgi kontrolētu dināmiku un tempu maiņām. Savā sonētā viņš deva priekšroku cīņas tematiem un trauksmīgi nemierīgiem noskaņojumiem. Tā komponēta pēc parastajām līnijām, mazāk norādot uz 12 toņu techniku vai neatrisināmiem akordiem. Programmu noslēdza Debisī Atspīdumu uz ūdeniem un Šopēna un Pūlcena piedevas." E. Z.

FR. MOLNĀRA KOMĒDIJA „SPĒLE PILĪ"

Viskonsīnas latv. b-bas teātra ansambļa iestudējumā

Jāpieņem, ka tikai lugu trūkums spiedis viskonsīniešus ķerties pie šīs Fr. Molnāra komēdijas. Tur ir tikai izspēlēšanās, un ja nav priekšķirīgu aktieru, publikai jāgarlaikojas. Bez tam lugas darbības notikums ir pielaista tāda scēna, ko neatlaisno nekādi drāmas technikas principi — slepena noklausīšanās aiz sienas. Pret šo parādību jau diezgan ir cīnījušies drāmas teorētiķi un kritiķi, tomēr vienam otram lugu rakstniekam tas ir ļoti vilinošs un pateicīgs paņēmiens. Fr. Molnārs, liekas gan, šo grēku grib izpirkt ar to, ka rakstnieks Krots atzīstas, bet tā jau arī ir diezgan liela nekautrība. Uz noklausīšanās aktrises Annijas un aktiera Olmēdija dialoga pamata Krots pāris stundās saraksta lugu, kas notikušo sarunu pārvērtīs nevainīgā, abiem gatavojoties izrādei. Un to dara tādēļ, lai glābtu no izmisuma jauno komponistu Ādamu, kurš, kopā ar Krotu un citu rakstnieku Manaski savas līgavas sarunā ar izrīcībā ar citu vīrieti noklausījies, solās saplēst nošu manuskriptus. Kad nu šādā veidā uzrakstīto lugu ar abu sarunu partneru — Annijas un Olmēdija — piedalīšanos izrāda, tad jaunekļis Ādams ir laimīgākais cilvēks pasaulē, jo viņš ir pilnīgi pārliecināts, ka viņa līgava nav to krāpusi. Kāds gan ēzelis viņš bijis, tik jauni domādams! Tāpat Manskis. Un Krots priecājas par savu ģeniālo ideju: viņš izglābis jaunekli un atdevis tam atkal ticību dzīvei un cilvēkiem.

Ar meliem. Un tā ir lugas ideja? Nē, tā gluži nav. Ideja ir paslēpta dziļāk — cilvēku naivitātē, lētticībā, muļķībā. Un lielāku muļķību par iemīlējušos jaunekli jau nemaz nevar atrast!

Komēdiju iestudējis rež. Pēteris Ozols. Varētu gan vēlēties — tāpat kā visai spēlei būt raitāka gaita! Sevišķi tas sakāms par pirmo cēlienu. Nav viegli ir spēlēt rakstnieku Krotam varēja būt vairāk apgarotības, citādi tas atstāj mazpilsētas amatnieka iespaidu, un skatītāju nepārliecina ne tas, ka sulainis viņu dēvē par doktoru, ne tas, ka viņa galvā dzimst lielas idejas.

Ēriks Leimanis rakstnieka Manska lomā atgādina gan privātdocentu, nebūtu arī iebildumu, ja viņš būtu slikti dziesmu pārdevējs, — bet rakstnieku gan nekādā ziņā.

Valters Kalnītis — komponists Ādams — vēl pavisam iesācējs. Tā ir loma, kur var izspēlēties. Iemīlējies jaunekļis, līgavainis... un viņa ideāls aiz sienas ar citu kopā! Kā viņš šo situāciju tik grūti uztvert, ka nevar ne ar vienu žestu parādīt, ko tas īsti nozīmē? Vai tad nu būt viņam gadījies vēl gan dažreiz atrasties līdzīgā situācijā?

Tamāra Ritere — Annija. Ilgi neesmu redzējis sievieti tik labi spēlējam „vainīgo" un „nevainīgo", viena paņēmiena viena otra otru, visai spēlei piešķirot klusu... tā arī ar abus kopā! Kāpēc, Tamāra! Nav nekādu šaubu, ka režisors P. Ozols atradis jaunu spēcīgu talantu.

Aleksandrs Kore — Olmēdijs — arī spēlē labi, tikai par gausu.

Eduards Jurēvics — Sekretārs — varbūt mazliet pārspīlēts. Ja gribētu ko sevišķu sasniegt ar atsevišķu tipu, tad būtu jāzina — ko tad īsti. Kā galma ierēdnim viņam vajadzētu būt vairāk iedomības.

Jāzeps Zeps Sulaiņa lomā iederas lieliski, bet būtu vēl labāk, ja viņam piemistu vairāk ziņkārības. Vai tad nu burtu pa burtam jāpieturas pie teksta!

Trupa viesojās Čikāgā 30. oktobrī, un — vai nu tādēļ, ka čikāgieši nesen redzēja Čūsku, vai arī tādēļ, ka tai pašā vakarā bija arī balle, teātra zālē bija tikai ap 150 skatītāju. S.

Edmunds Zirnītis

RUDENS NAKTĪ

Vai esi bijis viens tu rudens naktī laukā,
Kad tumsas bezgalība ceļu atrast liedz,
Kad nav nevienas dvēseles, kas roku sniedz,
Ne siltu vārdu vīna, mīlas glāsta jaukā?

Tik saldams baigus dzirdi: kaut kur it kā kraukā
Kāds smagi nopūšas un ievaidas, un spiedz,
Un, projām ejot, gaisos meža zosis kliedz,
Kā slīkstot kāda balss pēc palīdzības saukā.

No tālas bezgalības, šurpu baigi nākot,
Šie saucieni un trokšņi dziļā naktī, šķiet,
Caur tavu dvēseli uz bezgalību iet;

Bet, pelēku un palsu jaunu dienu sākot,
Tu neproti vairs smaidīt, priecāties un smiet,
Nekas tev neveicas, kaut zinies visu mākot.

GRĀMATA PAR V 2.

Londonā angļu valodā nesen iznākusi vācu eksģenerāļa Dornbergera grāmata „V2". Dornbergers, kas, kā zināms, ir dažādu raķešu ieroču un arī V2 konstruktors, grāmatā galvenokārt žēlojas par grūtībām, ar kādām cīnījies pret patšiem vācu militāristiem un birokratiem, līdz tie pieļāvuši „Agregāta Nr. 4", kā sākumā saukti V ieroči, serijveidīgu ražošanu.

1943. g. sākumā Dornbergeram izdevies panākt V ieroču iedabūšanu ražojamo kara materiālu sarakstos, un tūliņ mēnesī sākts ražot 300 V2 šāviņu, bet tad — 1943. g. martā — noticis kaut kas tiešām ievērības cienīgs.

„Hitlers," apgalvo eksģenerālis Dornbergers, „nosapņojis, ka V2 nekad nevajadzēšot Anglijas iekarošanai." Sapņa iespaidā Hitlers arī tūliņ pavēlējis pārtraukt tikko sākto V2 ražošanu. Četrus mēnešus vēlāk Reichskancelejā tomēr izrādīta 1942. gadā Pinemindē uzņemtā filma par V2 iedarbību, un tikai tad „visu laiku lielākais kara lielskungs" atzinis savu kļūdu. Dornbergers tūliņ uzaicināts ierasties pie Hitlera un par šo satikšanos ģenerāļa grāmatā „V2" lasāms:

„Hitlers nāca man pretī, sirsnīgi spieda man roku un apjucis atvainojās par savu nelāgo sapni un kļūdīšanos. Viņš sacīja, ka savā dzīvē tikai divas reizes atvainojies. — Vienreiz ģenerālfeldmaršālam Brauchičam un tagad otrreiz man."

Pēc tam Pinemindē sācies aktīvs drudžains V2 produkcijas darbs, bet bijis jau par vēlu. Bombardēšanas un tūliņ vēlāk sabiedroto desants Normandijā tā sašaurinājis ražošanu, ka pirmo V2 uz Angliju varējuši izšaut tikai 1944 g. 8. septembrī. „Kā zināms, V2 iedarbība bija graujoša," raksta vācu eksģenerālis. Pat Eizenhauers esot toreiz izteicies, ka, ja vācieši V2 būtu laiduši darbā agrāk, tad runas par jaunajiem ieročiem, kurus gribējuši vācu karavīri un tauta, nebūtu palikušas tikai tukšas cerības. Invāzija būtu bijusi ne vien apgrūtināta, bet pat neiespējama un arī kara rezultāti varējuši būt citādi. Vismaz Sarkanarmija neatrastos pie Elbas.

Morāle: Kara kungi un lielkunki nedrīkst „palši" sapņot.

Arnolds Šiņķis

KAD KAULU ZĀĢI DZIED...

Fragments no „Kurzemes cietoksnis" 2. daļas

Smagi ienaidnieka uzbrukumi šodien vērsti pret pulkveža Oša 2. pulku. Pulka komandiera seja kļuvusi drūma, taču var apbrīnot viņa pārdomātās pavēles un aukstasinīgo mieru, kas izpaužas viņa vārdos un kustībās. Taču sirds viņam šķiet pārpilna, un garā viņš atrodas kaujas laukā, kur krīt un asiņo viņa karavīri. Viņš viņus redz arī kaujas kartē, kur atspoguļojas pēdējo dienu pārvērtības frontē.

Turpat sēž arī viņa adjutants kapteinis Kvālbergs, kam abas Dzelzskrusta šķiras, kā arī tuvcīņas un triecienzīmes. Viņš ir stalts vīrs ar spēcīgu balsi, kas dzirdama pat cauri ložmetēju klabonai. Bet pie tālruņu aparātiem veikli strādā Pēternieku ģimnazists Monstovičs, gados vēl jauns, taču kaujās rūdīts frontinieks, kas ne reizi vien jau darbos apliecinājis savu tēvzemes mīlestību.

Te atveras durvis, un telpā ienāk kapteinis Ruks. Viņa seja, ko rotā tumša pilnbārda, ir nopietna un cieta. Pulkvedis Osis lēnām, kā noguris ceļinieks, pieceļas un iet pretim ienācējam. Šaurajā telpā pēkšņi iestājas neparasts klusums. Abu virsnieku skatieni sastopas, un pēc īsas klusēšanas pulka komandieris apskauj drosmīgo vīru:

„Manu mīļo Ruk, — es jums piešķiru Dzelzkrusta pirmo šķiru, kaut labi zinu, ka esat pelnījis daudz vairāk. Ar savu varonīgo bataljonu jūs esat iznesis cīņu smagumu izšķirējā brīdī un glābis visai mūsu divīzijai tik kritisko stāvokli. Kā savam labākajam karavīram es jums piespraužu šo godazīmi no savām krūtīm, kas man piešķirta par pulka vīru nopelniem. Valkājiet to godam — tēvzemei un latvju brīvībai!"

Apbalvotā veterāna sejā nepakustas ne vaibsts, taču viņa skatiens pasaka vairāk par vārdiem. Vēl brīdi viņš izslējies stāv pulkveža priekšā, bet tad dobju balsi saka:

„Atvainojiet, pulkveža kungs, man jāiet atpakaļ pie saviem vīriem."

Un ātriem soļiem viņš aiziet pāri granātu uzartajam laukam, kur vietumis caur plāno sniega segu manāms ziemāju zelmenis.

„Dievs vien zina, kas šo druvu pļaus..." pie sevis domā kapteinis Ruks, vērodams frontes ugunis.

KAUJAS MAZBĒRZU UN JĀTNIEKU RAJONĀ

Šai pašā Ziemsvētku dienā ienaidnieka uzbrukums vēršas arī pret kapteiņa Krasta kaujas grupu Mazbērzu un Jātnieku rajonā, kam pēkšņi uzbrāžas viesuļuguns auka. Tā ir tik nikna, ka nav vairs atšķirami ne atsevišķi šāvieni, ne eksplozijas, — viss saplūst vienā vienīgā briesmīgā rēkšanā. Vīri sakostiem zobiem sēž bunkuros un ieroču lizdās un pacietīgi gaida savu laiku.

Viesuļuguns trako pār ierakumiem turpat divas stundas, un daudzi tās vairs nepārdzīvo. Tad granātauka pārceļas uz aizmuguri. Tūlīt arī uzbrucēji ir klāt, griezīgi aurodami. Leģionāri metas laukā no bunkuriem, sviež pret ienaidnieka ķēdēm mašīnpistoļu stobrus un šautenes. Viņiem talkā nāk arī mūsu mīnmetēji, artilerija un prettanku lielgabali. Pāri aizstāvju galvām uz boļševikiem šņākdamas lido arī miglas metēju granātas, un uzbrucēji pazūd ugunsjūrā.

Tikpat pēkšņi kā sākusies, mūsu smago ieroču kanonāde atkal aprimst, un priekšlaukā iestājas kapsētas klusums. Tikai daudzkrāsainas liesmas vēl laiza kritušo sarkanarmiešu augumus. Vienīgi labajā spārnā pret Jātniekiem ienaidnieks vēl turpina uzbrukumu, kamēr pa kreisi no šīm mājām jau iedegusies nikna tuvcīņa. Steigā klab mašīnpistoles, sprāgst rokas granātas, skarbi klaudz krievu ložmetēji un eksplodē mīnas, bet gaisā rūc lidmašīnas, met bumbas un pikē uz patšauteņu lizdām. Viss kaujas lauks virmo un griežas kā karuselī.

Vai boļševikiem izdosies šis spiediens? Viņu kājnieki arvien tuvāk Jātnieku aizstāvju pozicijām, un virsleitnants Brikmanis satver apklusušo „kaulu zāģi", kura vadītājs saļimis blakus savam ierocim. Pa kreisi vēl auro brāzmaina tuvcīņa, kur katram leģionāram jācīnās pret vairākiem pretiniekiem.

Cik ilgi viņi izturēs?

Te no Mazbērzu mājām redz skrienam talkā leitnanta Dardžāna artileristu trauksmes vīrus. Kauja uz brīdi uzliesmo vēl trakāka, un cauri tuvcīņas ieroču baigajām balsīm dzirdami atsevišķi kliedzieni un vaimanas. Beidzot ienaidnieks spiests atkāpties un bēgt, bet saniknotie vīri to aizvada rokasgranātām un automatisko ieroču ložu kārtām, kas labu tiesu bēgošo nogulda kaujas laukā. Kaut cīnītājiem liekas, ka kauja ilgusi krietnu laiku, taču pagājusi tikai pusstunta...

VĪRI METAS PIE „KAULU ZĀĢIEM"

Vienību vadība ir pārliecināta, un arī grāvju vīri jūt, ka krievi vēl neliksies mierā, kādēļ jāsagatavojas jauna uzbrukuma atvairīšanai. Paiet krietns brīdis, un boļševiki tiešām sāk atkal savu smago ieroču uguni, kuras aizsegā pār kaujas lauku tuvojas jaunas sarkanarmiešu ķēdes. Kapteiņa Krasta grupas patšauteņu vīri metas pie saviem „kaulu zāģiem" un steigā slauka uzbrucēju rindas, taču tās laužas arvien tuvāk. 1. latviešu artilerijas pulka divizions dod sprostuguni ienaidnieka priekšā, bet granātu ir par maz, lai spētu saplacināt trieciena vilni, kas soli pa solim veļas tuvāk. Krievu aizmugurē dzird rūcam arī tankus, kuriem pāri vēl šņāc simtiem granātu reizē, dragādamas aizstāvju ierakumus, kaut arī boļševiku kājnieki vairs tikai ap simt metru no tiem. Daudzas ieroču lizdas tiek aizbērtas un patšauteņu vadītāji ievainoti vai nogalināti. Cauri uguns un dūmu sienai skan uzbrucēju kaujas klaigas, dun Novicka granātas, tarkšķ mašīnpistoles. Tad krievi jau ir klāt ierakumu grāvim, un tuvcīņā sāk skanēt kaujas naži.

Leģionāri spiesti atkāpties, kaut dažs labs veterāns paliek ierakumu grāvī krievu smailo durkļu caururbts. Ienaidnieka rokās krīt Jātnieku un Mazbērzu mājas. Nostiprinājušies tajās, boļševiki mēģina triekt savu uzbrukuma ķīli vēl dziļāk. Tas tomēr neizdodas, jo puiši cīnās kā vilki. Tā krievu kājnieku uzbrukumu nosprosto.

Kapteinis Krasts steidz sazināties ar artilerijas vadību, un pārdesmit minūtēs viņa bataljonam jau nodrošināts smago ieroču atbalsts. Pairušās rotas sakārto virsleitnants Brikmanis, leitnants Dardzāns un leitnants Piterāns. Dažām vienībām vairs nav virsnieku, un tās nu pulcina ap sevi instruktori. Tad latviešu artilerijas granātas sāk dragāt ienaidnieka ieņemtos ierakumus. Vieglo bateriju auriem cauri skan 3. diviziona smagie belzieni, atbalsodamies birzīs un silos. Un drīz vien ienaidnieka ieņemtie ierakumi ietīti iznīcības jūklī. Pretī sāk šaut arī krievu artilerija, un viss kaujas lauks sagriežas uguņojošā aukā.

„Elle atvērusi savus vārtus, lai plašāka būtu ieeja..." sauc Piterāns, sažņaugdams rokās mašīnpistoles stobru.

„Veči, laiks sākt prettriecienu!" kapteinis Krasts pavēļ saviem rotu komandieriem un ātri metas gar kaujiniekiem uz priekšu, lai izvērstu bataljonu kaujai.

(Turpinājums sekos).

PADOMI NAMAMĀTĒM

M. BALDUMA-KRONE

PIPARI

Piparu ir vairāk šķirnes. Dažus no tiem, kā sarkanos jeb turku piparus lieto tikai kā garšas vielu un nekad nelieto ēšanai. Saldos, zaļos un dzeltenos piparus lieto garšas pavairošanai dažādiem ēdieniem kā priekšēdieniem, salātiem un arī kā piedevas vai arī kā patstāvīgus ēdienus otrām brokastīm un vakariņām. Parastākais piparu sagatavošanas veids ir to pildīšana un sautēšana. Piparus pilda ar saknēm, gaļu, graudiem u. t. t. Piparu pildīšanai labi var izmantot gaļas pārpalikumus.

PILDĪTI PIPARI AR GAĻU

12 zaļo piparu, 2 sīpoli, 50 gr. sviesta, pus. mārc. tomātu, 200 gr. maltas vērša gaļas, 200 gr. maltas cūkas gaļas, 1 ķiploka zariņš.

Rīsu sautējums: 100 gr. rīsi, 1/4 ltr. ūdens, vai buljona, sāls, muskāts, pipari, 30 gr. sviesta.

Rīsus nomazgā un sautē 3—4 min., pielej karstu buljonu, pieliek sāli, sarīvētu muskatu un lēnām sautē 20 min. Pipariem nogriež virsu pie kātiņa un izņem sēklotni. Nomazgā un vāra nesālītā ūdenī 10 min. Sautētiem rīsiem pieliek gaļu un nogaršo, vai sāls pietiekama.

Sīpolu un ķiploku smalki sakapā un sasautē sviestā gaiši dzeltenus. Nomazgātos tomātus sagriež mazos gabaliņos un pievieno sīpolu sautējumiem, izrīvē caur sietu.

Piparus piepilda ar gaļas un rīsu pildījumu, uzliek sviesta piciņas, sakārto ietaukotā lēzenā formā, pārlej tomātu mērci tā, lai līdz pusei pipari būtu mērcē. Liek cepeškrāsnī un sautē 20—25 minūtes. Var arī sautēt aizvākotu uz plīts.

PILDĪTI PIPARI AR SĒNĒM

12 piparu, 50 gr. sviesta, rīsu sautējums (kā iepriekš minēts) 100 gr šķiņķa, 1/8 ltr. skāba krējuma, buljons pēc vajadzības.

Piparus sagatavo, kā iepriekš minēts. Sēnes nomazgā, notīra, sasmalcina un sautē 10—12 min. sviestā. Pievieno rīsu sautējumu, mazos gabaliņos sagrieztu šķiņķi un krējumu. Pilda piparos, kurus tad saliek ietaukotā formā, pielej mazliet buljona un pieliek sviestu. Sautē krāsnī apm. 20 min.

Pasniedz galdā kā atsevišķu ēdienu vai arī kā piedevu pie gaļas ēdieniem.

Piparus var arī pildīt tikai ar sēņu sautējumu, dodot klāt novārītus kartupeļus.

PILDĪTI PIPARI AR SAKŅU SAUTĒJUMU

12 piparu, 1/4 ltr. baltās mērces, 2 olu dzeltenumi, 300 gr sautētu svaigu zirnīšu, 300 gr. sparģeļu, 50 gr. sarīvēta siera, 50 gr. sviesta, sāls pēc garšas.

Baltā mērcē liek sieru, zirnīšus, sparģeļus un sakultus olu dzeltenumus. Pieliek sāli. Pilda sagatavotos piparos, uzliek sviesta piciņas, sakārto lēzenā formā, pielej buljonu un sautē 15 min.

Pasniedz pie gaļas ēdieniem.

CEPTI PIPARU RIŅĶI

6—8 piparu pākstis, 1 ola, 50 gr. rīvmaizes. Tauki vārīšanai.

Nomazgātiem pipariem nogriež abus galus, sagriež riņķos un izņem sēklas. Iemērc sakultā olā un apviļā rīvmaizē. Cep karstos taukos peldošus, kamēr tie top brūni. Garnē gaļu vai arī sautētus rīsus.

Planēta „Atalija"

Čikāgā. — 1903. gadā vācu astronomi Heidelbergas universitātes observātorijā atklāja jaunu planētu, ko nosauca par Ataliju. Īsi pēc tam planēta nozuda.

Tagad Indiānas universitātes astronoms to saskatījis no jauna.

Partiju vēlēšanu izdevumi Savienotajās Valstīs

Abas lielās ASV partijas iesniegušas likumā paredzētās ziņas par vēlēšanu izdevumiem.

Republikāņi izdevuši $1.215.000 un demokrati — $1.032.000. Bet īstenībā izdevumi ir daudz lielāki. Republikāņiem lielas summas ziedojuši Rokfelleri, Morgani un citi lielie financisti.

Amerikāņu darba federācija un tās apvienības vēlēšanu kampaņā izdevušas pāri par 2 milj. dolaru.

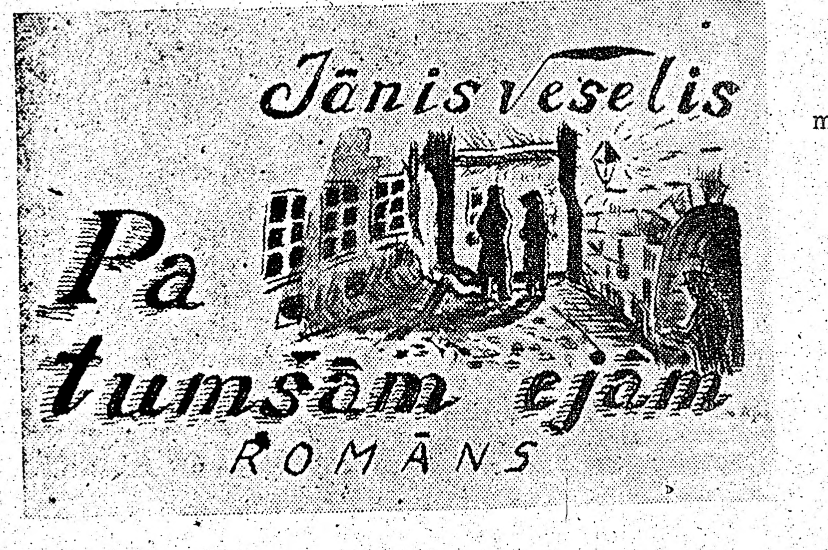

BĻĀVĒJA STĀSTS

(4. turpinājums).

Vienā gadījumā viņas tomēr mani iegāza. Kādā pagastā darbojās diezgan spēcīga manis iestādīta šūniņa. Par sekretāru tur gan biju iecēlis vīrieti, kas bija apprecējis manu draudzeni. Šī draudzene, saukta Vera, nemaz nederēja nopietnam partijas darbam, jo bija par daudz ģimenīgi maiga. Manus rīkojumus atstāja novārtā bērnu dēļ. Sekretārs ar Vēru dzīvoja miestā pie tirgus laukuma, nodarbojās ar sīktirdzniecību, mājās uzpirka olas, sviestu, ādiņas, tās savukārt veda uz Rīgu. Tā viņam bija izdevība nemanot kopt savu amatu. Viņš izplatīja mūsu literātūru — lapiņas, bet jāsaka — panākumu tām nebija. Šai pagastā dzīvoja man vēl viena draudzene, saukta Juze. Tā, pretēji Verai, bija ļoti uzņēmīga, darīja daudz mūsu partijas labā. Lai novērstu aizdomas, ieteicu viņai iestāties aizsardzēs. Viņa ļoti labi izskatījās zaļajā formā: stāvās krūtis, smuidrais viduklis — viss tas tā izcēlās, ka varēja stulbs palikt, uz viņu raugoties. Juze, nebūdama muļķe, saderinājās turklāt ar pagasta policistu. Ne mazākās aizdomas nevarēja krist uz skaisto aizsardzi, kuras darbība bija tik nacionāli valstiska. Juze kā telefoniste dzīvoja jaunās pasta ēkas augšstāvā, mazā tīkamā istabā, kur es bieži pie viņas viesojos, kamēr viņa nebija apprecējusies. Biju pazīstams arī ar kārtībnieku, jo katra kārtīga pagrīdnieka uzdevums — uzturēt labas attiecības ar vietējo policiju. Trijatā, es, Juze, viņš, izdzērām pa pudeļei vīna, pārrunājām šo to, visi trīs sirsnīgi lamājām sarkanos musinātājus. Tomēr skaidri redzēju, ka Sumbram vis nepatika mani ciemi pie Juzes. Kad nozudu uz ilgāku laiku, viņam nebija iemesla būt uz mani greizsirdīgam. Reiz ierados atkal tai pusē. Pirmo sastapu uz tirgus laukuma Veru, taču neiegāju tūliņ pie viņas, bet pie Juzes, kas tagad precējusies dzīvoja ar kārtībnieku vienā namā. Teicos palikt tur tikai dažas minūtes. Vera, velti nogaidījusi vairāk kā stundu, bija skrējusi ārā mani meklēt, sagrūdusies krūtīs ar pašu policistu Sumbru, greizsirdīgā uztraukumā izstāstījusi viņam vairāk, nekā vajadzēja. Sumbrs, pikts, miestā sadabūjis vēl trīs aizsargus, nāca mani gūstīt kā briesmīgu noziedznieku, uzmanīgi ielenkdams pats savu māju. Kā jau pagrīdnieks, biju vienmēr piesardzīgs. Arī tagad mani nepārsteidza. Nācu viņiem pretim smaidīdams, priecīgi teikdams:

„Tas labi, ka tu nāc, Sumbri, ar tik mīļiem draugiem kā Maztupu, Balzenu, Kubulu. Tad jau savi trīs pusstopi būs jāliek galdā."

Sumbrs, drūms kā nakts, ar mani nemaz nerunāja, tikai uzbrēca:

„Mēs tev liksim tādus pusstopus galvā, ka tu apvelsies. Dzelžus!"

Ko man bija darīt pret rupju varu? Padevos. Pirmo reizi mūžā mani ieslēdza važās. Juze, pa tam veikli noslēpusi proklamāciju žūksnīti drošā vietā, kā aizsardze zaļajā uniformā iznāca aizsargiem pretim, sāka ar tiem jokot, ķircināties, tos kārināt. O, to viņa brīnišķīgi prata! Juze nebija ar pliku roku ņemama. Ja viņas košie vaigi tagad bija vairāk pietvīkuši nekā parasti, tad to varēja izskaidrot ar uzbudinājumu: pašas vīrs apcietina ilggadīgu mājas draugu! Dīvaini, viņa nemaz nemēģināja iejaukties sava vīra rīcībā, nemēģināja to apsaukt, teikt, ka viņš traks, mani arestēdams. Viņa tik pavārstīja man ar acīm, sak', būs jau labi. Velna bābietis. Būtu jau labi bijis, jo Sumbrs taču nebūtu kratījis pats savu māju, ja neieskrietu uzbudinātā Vera man, Sumbram, aizsargiem, Juzei garām, ar sievietes aklo zināšanu steigdamās tieši pie gultas, kas bija pieklājīgi apklāta, bet pavirši nogludināta. Atsviedusi spilvenu, viņa pacēla lapiņu žūksni.

„Ā, kas tas, Sumbra kungs?" viņa iesaucās, bet te viņas spēka uzplūdums bija galā. Viņa sabruka uz gultas, neskanīgā balsī izstāstīja par komūnistu šūniņu, vainodama Juzi kā īstu pagrīdes briesmoni, kas centusies pretvalstiskā darbā iesaistīt viņu ar vīru. Savādā kārtā Vera savā apsūdzībā mani nemaz nepieminēja. Tas man bija lielisks trumpis vēlākā prāvā, kurā viņa savā liecībā atzinās, ka aiz greizsirdības man izsūtījusi ķērājus. Toties viņas vīrs uzrādīja mani kā galveno musinātāju. Nekad nebiju gājis caur tiesām, nevaru sacīt, ka cietumi man būtu patikuši, tomēr tajos pasēdēju gandrīz divus gadus. Savu dzīvi tur neaprakstīšu, jo to jau itin teicami izdarījis Linards Laicēns savos Kliedzošajos korpusos. Laba grāmata, ja tikai autors vēlāk nebūtu aptraipījis savu apziņu ar formālismu, buržujisku nacionālismu, komūnisma lietas nodevību. Viņa vārdu mēs vairs nedrīkstam pieminēt, viņa kauli balo kaut kur Sibirijas tundrā. Ceru, ka biedreņu jaunkundzes mani nenodos."

Jaunkudzes klusēja, jo par Laicēna likteni nebija dzirdējušas, tikai Zelma bija lasījusi viņa stātus Vītolds Vītums, Bula vasara, Attaisnotie. Ķipuks turpināja:

„Kad mani izsprūdija no čokas, tad savu darbību plašākā apjomā neatjaunoju, uz laukiem vairs nebraucu. Tur jau vairs nebija manu skaisto draudzeņu — brašās aizsardzes Juzes, nedz piemīlīgās Veras. Varbūt tagad mēs atkal satiksimies. Lielie beidri no krievu sūtniecības man piedāvāja braukt uz Maskavu mācīties komūnisma akadēmijā, bet kaut kādu aizdomu varā vienmēr kavējos, kamēr sagaidīju šo brīdi. Biedri par to man neuzticējās, pētīdami, vai neesmu nogājis no mīļotā Staļina ģenerāllīnijas. Tādēļ man šodien kā gluži vienkāršam, sīkam proletārietim bija jāstāv uz ielas, jābļauj par godu sarkanarmijai, kamēr citi sprież centrālkomitejā par Latvijas Pe Se Re valdību, sadala amatus, daži droši kļūs par ministriem, citus iecels par augstiem vadītājiem dažādās iestādēs. Es vienmēr palikšu tikai ierindāas aktīvists, patversmes bērns, atradenis, bet būšu sakaros ar vienkāršo tautu, kas bijusi mana īstā māte, jo citu neesmu pazinis."

Viņš apstājās pie noplukuša koka nama, rādīja uz šauru logu apakšā: „Tas ir mans. Viena istabiņa. Būšu priecīgs, ja biedreņu jaunkundzes mani apciemos. Sajūtu jūs tuvas, redzu jūs skaistas. Daudz kas no tā, ko stāstīju, liksies jums pretīgs, bet netiesājiet. Būšu mājās katru dienu, kad gar vidējo rūti nolaista papīra strēmele."

Ķipuks paskatījās savām tumšajām acīm uz abām meitenēm, spieda tām roku, nozuda šaurajos sētas vārtiņos. Ar sava stāsta beigām, ar saviem dīvaini skumjajiem atvadu vārdiem viņš bija padarījis domīgu ne vien Zelmu, bet arī paskarbo Klitiju. Iedamas mājup, viņas pārrunāja bļāvēja dzīves gājumu, atzīdamas, ka nebūtu slikti ar šo tautas pabērni uzturēt sakarus, lai iepriekš zinātu, ko komūnisti tiko darīt. Taču par viņa apmeklēšanu katrai māsai bija savas domas, ko tās viena otrai neatklāja.

MĒĢINA DZĪVOT

Tā latvieši pēc divdesmit brīvības gadiem, pēc prieka, laimes, pēc šalcoša dailes uzplaukuma mēģināja atkal dzīvot svešā jūgā, verdzībā, apspiestībā. Uz ielas draugs vairs nedrīkstēja runāt ar draugu, mīlētājs ar savu iemīlēto, jo iebrucēju varas pirmais darbs bija izplest savu spiegu tīklu pār visu tautu, noklausīties, ko ļaudis sprieda savos dzīvokļos, iestādēs, pa saviem tālruņiem. Sākumā izsludinātās vēlēšanas tautai solīja savu īpašumu paturēšanu, brīvību, neatkarību. Bija atjaunots Latvijas republikas agrākais vēlēšanu likums, bet kad daži tēvijas mīlētāji gribēja izmantot šī likuma dotās tiesības, piedalīties tiešās, aizklātās, vienlīdzīgās vēlēšanās ar savu sarakstu, tad viņiem to neļāva, uzsaukumus noplēsa, ierosinātājus apcietināja, aizveda uz tālu, aukstu zemi.

(Turpinājums sekos).

18. NOVEMBRA SVINĪGS AKTS UN KONCERTS

TORONTO SESTDIEN, 20. NOVEMBRĪ, PLKST. 8.00 VAKARĀ,
Centrālā technikuma auditorijā, 275 Lippincott St.
(Harborda un Lipincota ielu stūrī)

RĪCĪBAS KOMITEJA

Dr. A. RATINOV

Bijušais slimn. ārsts Eiropā un Kanadā. Speciālists iekšķīgās slimībās, sevišķi sirds, kuņģa, astmas, reumatisma u. c.
Runā arī vāciski un krieviski
479 1/2 EUCLID Ave. WA 1-6708
TORONTO (552)

Dr. S. V. FEINMAN

Vīnes universitātes ārsts-chirurgs
Tel. LL 5739
Pieņem 6—9 vak., sestdien no pl. 2—7 vak.
251 CRAWFORD St.
(Dundas stūrī) Toronto
Runā vāciski un krieviski

TORONTO LATVIEŠU BAPTISTU DRAUDZES 3. GADA SVĒTKI

SVĒTDIEN, 14. NOVEMBRĪ PULKSTEN 15
WALMER RD. BAPTISTU BAZNĪCĀ (Walmer Rd. un Lowther Ave St.)

PIEDALĪSIES: Sv. Andreja baznīcas koris T. KENIŅA vadībā,
PĒTERIS GEISTAUTS — baritons,
SŪTŅI no Amerikas latviešu baptistu draudzēm,
māc. A. KLAUPIKS no Vašingtonas, ASV,
māc. R. EKŠTEINS.

Visi tautieši aicināti piedalīties! Visi ielūgti!

KVALITĀTE - IZPILDĪJUMS - APMIERINĀJUMS

Pērciet C·C·M·

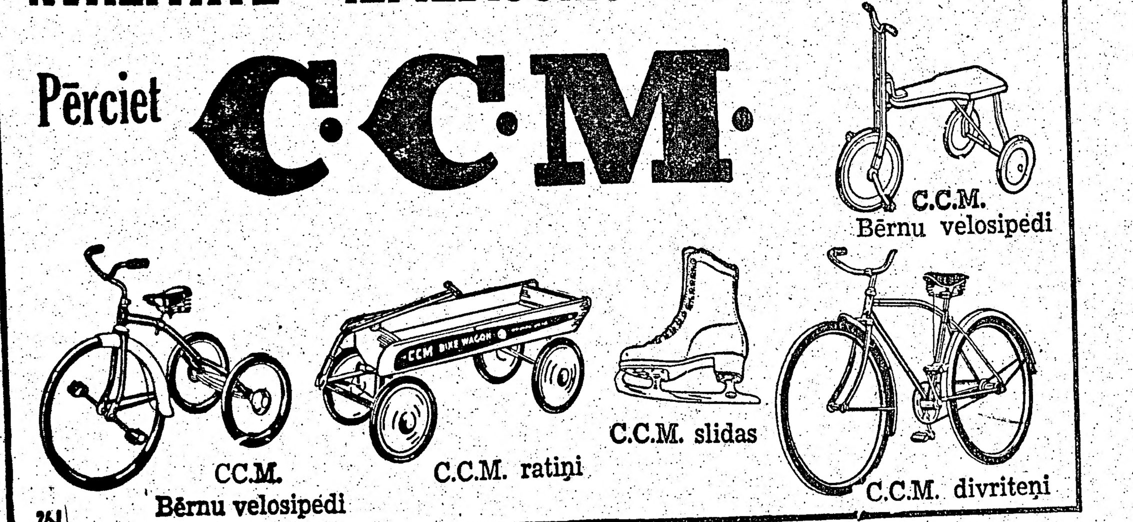

Dr. JĀNIS KAROLS

LATVIETIS
Toronto, 404 Delaware Ave (pie Hallam St.)
no pl. 9—11 un no 5—7, izņemot trešdienas. Tel. OL 1681
Ar Harbord tramvaju vai Ossington autobusu

Dr. P. BĀRDIŅŠ

740 Spadina Ave (pie Bloor), Toronto
no plkst. 5—7 vak. Tel. kabinetā WA 1-7203, mājās MU 6324

Dr. ANNA LAUKS

86 BLOOR ST., WEST. TORONTO
Physicians & Surgeons Buliding, ieeja no sāniem, istaba 614,
no plkst. 6—8 vakaros, sestdienās no plkst. 10—12 priekšpusd.
Tel. kabinetā WA 2-8855, mājā LY 6349

Dr. SILVIJA UZANS

BĒRNU, IEKŠĶĪGĀS UN ĀDAS SLIMĪBĀS
No pl. 6—7 ik dienas, izņemot sestdienas. Otrdienās, ceturtdienās, sestdienās arī no plkst. 12—1
52 Linsmore Cresc. (pie Danforth), tel. GL 2892
TORONTO

Tautieši, iepērkoties mūsu veikalā, jums dota iespēja izvēlēties no plašiem krājumiem jūsu gaumei piemērotas pārtikas preces.
Bez daudz citām pārtikas precēm piedāvājam šādas, eiropiešu gaumei piemērotas pārtikas preces:

MĀRTIŅU ZOSIS

latviešu un igauņu skābētus gurķus bundžās, pašu skābētus kāpostus, Jāņu sieru, miežu putraimus, rudzu, kviešu un miežu miltus, rupjmaizi, saldskābmaizi un citus cepumus no vairākiem eiropiešu maizniekiem, iesala ekstrakts un apiņi, desas un dažādi gaļas izstrādājumi eiropiešu gaumē, kā: medņieku, tiringer, dūmdesas, zemnieku desas utt., kartupeļu milti, graudu kafija, ārstnieciskas augu tējas plašā izvēlē, vaniļas standziņas, safrāns, kardemons, lauru lapas, pipari, ķimenes un daudz citu garšvielu; siļķes muciņās, žāvēti zuši, dažādi zušu konservi (eļļā, tomātos galertā, alū), šprotes, ķilavas un daudz citu ārzemju zivju konservu, konservētas lācenes un brūklenes, brūkleņu un dzērveņu ievārījumi, žāvēti augļi chalvah bundžās un vaļējā, dažādas ārzemju konfektes un šokolādes, lazdu rieksti un vēl daudz citu pārtikas preču.
Sūtīšanai piemērotās pārtikas preces izsūtām uz visām Kanadas provincēm gan pa dzelzceļu, gan pastu. Interesentus lūdzu pieprasīt pilnīgu veikala preču sarakstu.

ARTURS ANŠMITS

PĀRTIKAS PREČU TIRGOTAVA
274 Parliament St. Toronto, Ont., tel. EM 8-2361

Piektdien, 12. novembrī, plkst. 20.00,
62 Claremont ielā, Toronto
ED. VULFA VIENCĒLIENS

LĪNIS MURDĀ

DV Toronto nod. Vanadžu kopas vadības, laikraksta Latvijas Amerikā redakcijas fragmenta un divu noslēpumainu kungu izpildījumā. Izrādi sagatavojis un pirmos tīros amatieŗus skatuves izdarībās iedīdījis OSKARS ZVIEDRIS

PĒC IZRĀDES DEJA
Ieeja $1.25. Viss atlikums aprūpei
DV Toronto nod. Vanadžu kopa

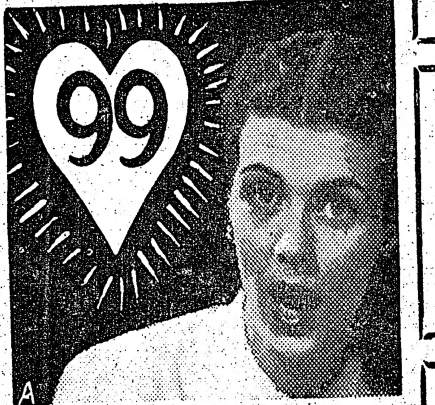

Kafija no miežiem ar apzīmējumu „99" sirdī
„Tas ir īsts karalisks dzēriens"
Virsstundu strādnieki, pilsētas iedzīvotāji, bērni un vecie, taupiet savu sirdi un dzeriet kafiju bez kofeīna.
Pieprasiet visos Kanadas veikalos
Fabrikas adrese

Royal Beverage Co

734 Yonge St., Toronto
WA 2-8634 — ME 2197

LUNSKY
WA 1-3924

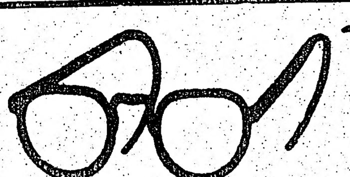

470 College St.
OPTIĶIS

Pārbaudām acis. Pagatavojam brilles visiem redzes defektiem.
Runājam vācu, krievu, poļu, kā arī citās valodās

Latviešu dāmas! Eiropas friziere
KAPSI'S HAIR STYLING
113 MAC PHERSON AV.
Starp Yonge St. un Avenue Rd
Pirmklasīgs darbs pie ilgviļņiem, matu griešanas, krāsošanas un skropstu kopšanas. Iepr. pieteikties pa tel. WA 2-4585
runā vāciski, krieviski un zviedriski

IZNOMĀ PILNĪGUS KĀZU TĒRPUS VĪRIEŠIEM UN SIEVIETĒM

KĀZU TĒRPUS IZNOMĀ
256 COLLEGE (pie Spadina)
556 YONGE (pie Wellesley)
Toronto

KIČENERAS-VATERLO LATVIEŠU B-BAS

Dzimtenes tradiciju garā
1954. G. MĀRTIŅU VAKARS
notiks sestdien, 13. novembrī, plkst. 19, Poļu nacionālā zālē Kitchener, 155 Ahren St. W. (Ahren-Louisa St.)
Deja un galdiņi omulīgi dekorētā zālē. Bufetē siltas desiņas ar kāpostiem. Alus un vēl stiprāki atspirdz. dzērieni. „Džo Vegnera" deju mūzika. Mārtiņu zoss izloze. Melnais Gailis balles avīzes izdevums. Ieeja dāmām $0.75, kungiem $1.00
Tuvus, tālus viesus gaidot — K-VLB

Pirms pērkat vai pārdodat nekustamus īpašumus, sazinieties ar mūsu latviešu pārstāvi

A. W. FARLINGER R.E., LTD.

587 BLOOR ST. W. (Bathurst — Bloor)
- Piedāvājam izdevīgākos īpašumus visos pilsētas rajonos
- Palīdzam obligāciju sagādē
- Palīdzam sagādāt aizdevumus iemaksām līdz $2.000 un vairāk par 3% gadā.

L. VĒVERIS
Birojā OL 6357 — Mājās JU 5049

LITTLE BEAUTY SALON

(Īpašn. Erika Miltiņš) 428 St. CLARENS AVE. Tel. ME 5937
(pie Bloor, tramv. piet. Lansdowne), Toronto
Elektr., ķīmiskie, aukstie ilgviļņi. Krāsošana un balināšana. Sejas kopšana

BAZNICAS ZIŅAS

Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudze, 564 Second St., Brooklyn 15., N. Y.

Daytonā, Ohio, Latvijas valsts dibināšanas atceres dievkalpojums, svētdien, 14. novembrī, pl. 2 pp. St. Paula ev.-lut. baznīcā (239 Wayne Ave). Māc. J. Osis. Bērniem turpat svētdienas skola plkst. 1 dienā.

DIEVKALPOJUMI KANADA

Archib. pārstāvis A. Skrodelis (99 Herkimer St., Hamilton, Ont tel. 7-0136)

Prāv. A. Mitulis, 331 Argyle St. Port Arturā, Ont. tel. 40302.

Māc. V. Sērers (659 Piccadilly Str., London, Ont.).

Londonā, 13. novembrī, plkst. 7 vak. (precīzi) Trīsvienības baznīcā 18. novembŗa dievkalpojums.

St. Katarīnēs, 20. novembrī, pl. 5,30 p. p. Kristus baznīcā 18. novembŗa dievkalpojums.

Velandā, 21. novembrī, plkst. 12,30 p. p. Ungāru baznīcā 18. novembŗa dievkalpojums.

Londonā, 28. novembrī, plkst. 4 p. p. Adventa dievkalpojums ar dievgaldu Trīsvienības baznīcā.

Māc. E. Pavasars, 209 East 38th Street, Hamilton, Ontario.

Hamiltonā, latviešu draudzē sv. Trīsvienības baznīcā — 18. Victoria Ave So. — trešdien, Valsts svētku priekšvakarā, 17. novembrī, pl. 7 vakarā Latvijas valsts svētku dievkalpojums. Trešdien, 10. novembrī, plkst. 6.30 vakarā jaunatnes vecākās grupas sanāksme — 82 Stanly St. Piektdien, 12. novembrī, plkst. 7 vakarā draudzes bībeles stunda, 20 Carrick St.

Hamiltonas latviešu draudzē miris Kārlis Sniķeris — 56 gadus vecs.

Māc. A. Cops (118 Isabella St., Toronto, Ont., tel. WA-3-1873, Toronto, Sv. Andreja bazn., Carlton un Jarvis ielu st., tel. WA 4-1563.)

Ceturtdien, 18. novembrī pl. 8 vakarā Latvijas valsts svētku dievkalpojums. Piedalās solistes E. Sedliņa un Z. Pukinska, draudzes koris komp. T. Ķeniņa vadībā un Toronto latviešu pūtēju orķestris E. Slaucītāja vadībā.

Svētdien, 21. novembrī, pl. 4 pp. Mirušo piemiņas svētku dievkalpojums ar dievgaldu. Dziedās draudzes koris.

Svētdien, 28. novembrī, pl. 11 Adventa dievkalpojums.

Māc. A. Lūsis (50 Dawson St., Toronto. Ont., tel. LO 2510)

Māc. A. Briedis (413 Dovercourt Rd. Toronto, tel.: OL 8171.

14. novembrī, plkst. 4 pp. dievkalpojums sv. Jāņa baznīcā.

Dievkalpojuma laikā baznīcas sanāksmju telpās bībeles stāsti un reliģisku filmu izrāde bērniem (Plūdi, Jairus meitiņa, Apustulis Pāvils ceļā uz Damasku. — Skaņu filmas krāsās).

18. novembrī, plkst. 7 vakarā sv. Jāņa baznīcā — Latvijas neatkarības svētku piemiņas dievkalpojums.

21. novembrī — Mirušo piemiņas dienā — plkst. 4 pp. dievkalpojums ar dievgaldu sv. Trīsvienības baznīcā. Dievgaldnieki tiek lūgti iepriekš pieteikties.

Tūlīt pēc dievkalpojuma Bēŗu kases dalībnieku pilnsapulce baznīcas apakšējā zālē.

28. novembrī, — pirmā adventē, plkst. 4 pp. dievkalpojums sv. Jāņa baznīcā. Dievkalpojuma laikā filmas izrāde bērniem: Jāzeps un viņa brāļi un Apustulis Pāvils misijas ceļojumos (Skaņu filmas krāsās).

Bramptonā — latviešu ev.-lut. draudzes Latvijas valsts neatkarības svētku piemiņas dievkalpojums 14. novembrī pl. 1.30 Grace United baznīcā. (Māc. A. Briedis).

Māc. Elmārs Caune, 8616 - 112 Ave, Edmontonā, Alta. Tālr.: 781788.

Māc. Edg. Lange, 73 Putman Ave, Apt. 3, Ottawa, Ont.

Māc. K. Avotiņš, 1174 West 13 Ave., Vancouver, B. C., Vankuverā.

Dievkalpojumi Kitsilano luterāņu baznīcā, 12. avenijas un Stephens ielas krustojumā, pl. 3 p. p.

14. novembrī dievkalpojums Latvijas valsts dibināšanas atcerei.

21. novembrī mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar sv. dievgaldu.

28. novembrī Adventa dievkalpojums.

Māc. Fr. Ruperts, 159 Maryland St., Winnipeg, Man. Dievkalpojumi notiek Sv. Pētera baznīcā, Ellice un Sherbroke ielu krustojumā.

Māc. E. Bērziņš, 5833 — 45 Ave Red Deer, Alberta. Tel. 2918. 218 Selkirk Ave Winnipeg, Man.

Māc. Ed. Ķerģis, 153 Bancroft Dr. Sudbury, Ont., tel.: OS 3-3284.

Sadberijā, svētdien, 14. novembrī plkst. 14 Sv. Jāņa baznīcā (Pine St.) 18. novembŗa dievkalpojums.

Māc. H. Kušils (4571 Coolbrook Ave., Montreal, P. Q. tel. DE 8394).

Montreālā, Debesbraukšanas baznīcā, Outremont un Blair Ave stūrī:

14. novembrī, plkst. 1,30 p. p.
28. novembrī, plkst. 1,30 p. p.

Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu.

Bērnu dievkalpojumi — 14. un 28. novembrī, plkst. 12,30 p. p. Dziesmu lapiņas.

Otavā, Sv. Pāvila ev. - lut. baznīca, 210 Wilbrod St.

18. novembrī (ceturtdien), plkst. 7,30 vakarā 18. novembŗa dievkalpojums.

Kornvalē. Anglikāņu baznīcā, 1st St. un Morboro St. stūrī:

17. novembrī (trešdien), plkst. 7 vakarā 18. novembŗa dievkalpojums. Dziesmu lapiņas.

Montreālā kristīti: Ingrida Iris Garinella, Angelo un Ārijas meitiņa 10. oktobrī.

Māc. Arturs Voitkus, Kristus ev.-lut. latviešu draudze Hamiltonā (87 Jackson St., W. Tel.: JA 8-2259).

IZĪRĒJAMAS 2 mēbelētas istabas ar virtuves lietošanu Lake Pape — Riverdale, GE 0756, Toronto. (454)

IZĪRĒJAMA mēb. istaba ar visām ērtībām, labā satiksmes rajonā, Toronto rietumos, ME 5193.

S. VASARĀJA

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
izdara pakalpojumus katrā laikā
Zvanīt OL 1403, Toronto

Lielākais literārais trimdas izdevums

R. BLAUMAŅA — KOPOTI RAKSTI

Cena 1. grupa 5 sēj., 1520 lpp. $18; 2. gr. 6 sēj. 1800 lpp. $21.00
Pasūtinot apgādā šo lielo izdevumu, kas ir visas latviešu literātūras pamats, to var iegādāties uz nomaksu

Iznākušas jaunas, vērtīgas latvju grāmatas

A. Niedras romāns PIE AZANDAS UPES, ies. $3.50
A. Vesterlinda biograf. rom. MOCARTS, ies. $3.40
E. Andersones illustr. st. bērniem VASARA $1.20

Ziemassvētku kartes — par puscenu

1. kast. 26 krt. $1.65; 2. kast. 19 krt. $1.75;
3. kast. 20 lux $2.00; 3. kast. 20 l. pap. $1.25

Mūsu jaunās grāmatas un kartes pieprasāmas visās grāmatnīcās. Krājumā visu apgādu grāmatas. Piepr. cenrāžus.

Mūsu turpmākās grāmatas būs:
Aidas Niedras romāns — MAIJA PURENE, II daļa
Andr. Niedras vēst. rom. —KAD MĒNESS DILST
DULLAIS DAUKA, ar N. Strunkes krās. illustrācijām

Dāviniet mūsu draugiem un labvēļiem lielāko no visiem izdevumiem par Latviju
CROSS ROAD COUNTRY — LATVIA
Ar šo darbu latvieši ieguvuši atzinību un cieņu

LATVJU GRĀMATA

P. O. Box 332, Waverly, Iowa, U.S.A.

THEATRE

344 COLLEGE ST., TORONTO TEL.: WA 2-6319
Sākot ar ceturtdienu 11. novembrī 1954. g.
Darbdienās 6.30 un 8.45 vakarā, sestdienās 2.15, 4.30, 6.45 un plkst. 9.00 vakarā.

DAS SINGENDE HOTEL

ANGĻU TEKSTS
Viss zem viena jumta: mīla, mūzika, dziesmas, humors un revija. Galvenās lomās: HANS SOEHNKEK, FITA BENKOFF, URSULA JUSTIN, RUDOLFS PLATTE, MICHEL JARIS. Lielā melodiju parāde ar filmu, radio un skaņu plašu mīluļiem.
Papildus jaunākais nedēļas apskats no Vācijas — Skats pasaulē
VISI LAIPNI IELŪGTI

DAINA PRESS LTD.

LATVIEŠU SPIESTUVE UN IZDEVNIECĪBA

IZPILDĀM VISĀDA VEIDA
IESPIEDDARBUS
GLĪTI UN LĒTI

SPIESTUVE:
384 King Street. West., Toronto, Ont., tel. EM 4-7957

BIROJS UN PASŪTINĀJUMU PIEŅEMŠANA:
c/o Valters Ziediņš, 218 Greenwood Ave Toronto, Ont. tel. GL 8646

RAAMAT REAL ESTATE Ltd.

2031 Yonge St., Toronto, MA 0793
PIEDĀVĀ:
Atsevišķu 7 istabu māju Mt. Pleasant — Eglinton rajonā ļoti labā stāvoklī, ūdens-eļļas apkure un garāža. Prasītā cena $16.500.
Moderna jauna atsevišķa 6 istabu māja Eastwood — Coxwell rajonā, Eļļas apkure, privāts iebraucamais ceļš, garāža. Prasītā cena $14.500, ar $4.000 iemaksu.
Tuvākai informācijai zvanīt
ALDONAI SPROGEI HU 9-4325, Toronto

Kā Brodvejas trauku mazgātājs kļuva miljonārs

STĀSTS PAR PASAULES SLAVENĀKO KRĀPNIEKU KARLOSU PONZĪ

Cik veiklus un ģeniālus stiķus arī pēdējos gadu desmitos būtu izstrādājuši lieli krāpnieki un avantūristi, pasaules slavenākā krāpnieka gods joprojām paliek italiešu Karlosam Ponzī, kurš pirms 53 gadiem, 18 gadus vecumā, ar 200 dol. kabatā atstāja dzimteni, lai meklētu laimi Amerikā. Kad Ponzī ieradās Ņujorkā, viņam kabatā bija vairs tikai 2 dol. 50 centu, pārējo naudu bija aprijusi kuģa spēļu ellīte. Tas bija grūts sākums — trauku mazgātājs Brodvejā, vēlāk sulainis restorānā. Sulaiņa smokings Ponzem tā iepatikās, ka viņš nolēma tādu valkāt visu mūžu, gan ne kā kalpotājs, bet kā kungs, kurš kalpotājiem izdala bagātas dzeramnaudas.

Pametis ASV, Karloss dodas uz Kanadu, kur Montreālā strādā par ierēdni bankā. Krāmējoties ar naudu, Ponzī sapņo, ka tā ir viņa. Lai sapņus īstenotu, viņš vilto parakstus uz čekiem, par ko izpelnās 3 gadus kroņa maizē. Cietumā viņa sapņi pēc bagātības kļūst vēl dižāki un kairinošāki. Izcietis cietuma sodu, Karloss dodas atpakaļ uz ASV, kur Bostonā strādā kādā importu - eksportu firmā, kad viņam uzsmaida laimes māmuļa: kārtojot veikala sarakstī, Ponzī ievēro, ka kāds firmas klients Spānijā savus maksājumus izdara ar starptautiskiem pasta atbildes kuponiem, kādi vēl šodien dabūjami katrā pasta iestādē un pret kuriem visas ārvalstis, ieskaitot pat Padomiju, iemaina attiecīgās pastmarkas. Izmainot šos Spānijā pirktos kuponus pret ASV pastmarkām, Karloss atklāj kādu lielisku faktu: par kuponu, kas Madridē maksājis spāņu naudā pēc kursa tikai 1 Amerikas centu, ASV pasts izsniedz 5 centu pastmarku. Peļņa uz katru kuponu ir 4 centi, jo šo pasta atbilžu kuponu vērtību noteica starptautiski nolīgumi, ne faktiskie biržas kursi. Karlosam radās ideja: kādēļ izveicīgs vīrs nevarētu legāli nopelnīt miljonus, iepērkot ārzemēs par dolariem pasta atbilžu kuponus vairumā, un iemainot šos kuponus ASV atpakaļ dolaros ar lielu peļņu? Ideja bija zelta vērta!

Ponzī pameta savu vietu, un Bostonā noīrēja istabu birojam. 1919. g. 20. decembrī, sava „uzņēmuma" pirmajā dienā, viņš ieņēma no draugiem un paziņām, kuriem bija atklājis savu ideju, 250 dolarus ieguldījumos, lai pēc pāris nedēļām viņiem atmaksātu 375 dol.! Nu Ponzī atklāja plaša stila operācijas: „50 procentu peļņas uz jūsu ieguldīto naudu 45 dienās! Atmaksāju divkāršu ieguldījumu pēc 6 mēnešiem!", tā Ponzī aģenti veikli sludināja iestādēs un rūpnīcās. Ieguldītāju straume pārvērtās lavīnā. Skolas ielā radās ļaužu rindas, kas steidzās nopelnīt uz savu naudu. Lai gaidītāji nekļūtu nepacietīgi, Ponzī viņiem par brīvu izdalīja kafiju ar veģiem un desu.

Ponzī sapnis kļuva īstenība: 1920. g. pavasarī viņš jau ieņēma noguldījumos 250.000 dol. dienā! Viņa galvenais palīgs, kāds bij. miesnieka zellis, pelnīja 7.000 dol. dienā. Nauda ripoja tik strauji, ka 16 ierēdņi tikko spēja to saskaitīt. Pelnīt kāro histerija bija tik liela, ka ļaudis pret augstiem procentiem aizņēmās naudu no augļotājiem, lai to noguldītu Karlosa „ieguldījumu apmaiņas sabiedrībā". Karloss apgalvoja, ka viņam ir aģenti visās Eiropas valstīs, kuri veic vajadzīgo apmaiņu. Karloss arī neslēpa sava veikala raksturu, presē paskaidrojot, ka pērk miljoniem pasta kuponus. To varot darīt ikviens, bet viņa noslēpums esot, kā viņš tos ASV izmainot pret dolariem. Astoņos mēnešos kādreizējais Brodvejas trauku mazgātājs bija savācis 10 milj. dolaru un viņa vārdu daudzināja no krasta līdz krastam. Viņam piederēja daudz nekustamu īpašumu Bostonā, viņš nopirka kontrolakcijas Hanover - Trust sabiedrībā, nopirka arī firmu, kurā strādājot viņam dzima ģeniālā ideja, kā tikt pie naudas. Savas greznās mājas iemēbelēšanai vien viņš izdeva 500.000 dol., bet viņa pagrabā ieguldīja miljonu. Bruņoti sargi apsargāja viņa mītni diennaktī. Kad Ponzī savā zilajā limuzīnā vizinājās pa ielām, ļaudis viņam uzgavilēja kā kādai filmu zvaigznei. Cilvēki lūgtin lūdzās mazo italieti, kurš bija „izgudrojis naudu", pieņemt viņu ietaupījumus...

Vienīgi „Boston Post" izdevēja Groziera dēls bija pārliecināts, ka Karloss ir afērists. Viņš uzdeva saviem avīžniekiem savākt par viņu sīkas ziņas. Arī federālais pasts bija kļuvis aizdomīgs: pēdējo 6 gadu laikā visā Amerikā starptautiskie pasta kuponi iemainīti tikai par 1 milj. dolariem, bet Karloss bija apgrozījis dažos mēnešos 10 miljonus! Kad par to uzsāka izziņu, Karloss, acu nepamirkšķinājis, paskaidroja, ka pasta kuponu ideju viņš tikai esot minējis kā piemēru, kā ASV varot tikt pie naudas, lai Volstrīta aģenti neatklātu viņa īstos veikalus. Tik ilgi, kamēr viņa ieguldītāji godīgi saņem atpakaļ savu naudu, viņam nevienam neesot jādod nekādi norēķini.

Lai apslāpētu baumas, ka viņš ir krāpnieks, Karloss paziņoja presē, ka katrā laikā atmaksā ieguldītājiem viņu naudu ar attiecīgo peļņas daļu. Daži tūkstoši, kuri šim vīram bija uzticējuši visus savus mūža ietaupījumus, patiesi nāca naudai pakaļ. Karloss aukstasinīgi izmaksāja naudas atprasītājiem 500.000 dol. dienā. Kad neticīgie Tomi redzēja, ka bažīgie bez jebkādām grūtībām uz vietas savus ieguldījumus un peļņu saņem atpakaļ, naudas atprasītāju rindas apsīka, bet ieguldītāju skaits divkāršojās. Pēc „Post'a" brīdinājuma Karlosa kasē ieplūda jauni 5 milj. dolaru!

Iestādēm kļuva skaidrs, kur slēpjas Karlosa triks: viņš izdara izmaksas agrākiem ieguldītājiem ar to naudu, ko viņam tekoši iemaksā jaunie noguldītāji. 1920. g. 11. augustā Montreālas policija apstiprināja, ka ģeniālais Karloss ir tas pats bankas ierēdnis, kurš nosēdējis 3 gadus Kanadas cietumos par viltošanu. 13. augustā ASV federālā policija Karlosu arestēja un apķīlāja viņa naudu un vērtības. Nepilnā gada laikā P. bija pievīlis 40.000 ieguldītājus, kuri viņam bija uzticējuši 15 milj. dolarus. Skolas ielā nu drūzmējās ieguldītāju bari, histēriski kliedzot, lai Karlosu pakar. Tiesā K. atzina sevi par vainīgu un saņēma 5 gadu cietumsodu. Sēdēdams cietumā, viņš uz Ziemassvētkiem visiem saviem ieguldītājiem piesūtīja sveicienus, izteikdams cerību, ka viņu nesenā vilšanās ar ieguldījumiem viņiem nesagandēšot svētku prieku, un apgalvoja, ka, tiklīdz tiksot uz brīvām kājām, darīšot visu, lai varētu atlīdzināt viņu zaudējumus. Rezultātā: pat cietumā Karlosa cienītāji sūta viņam naudu, lūdzot to laist izdevīgi peļņā. Kad pēc 3 un pus gadiem K. izlaiž brīvībā, Masačuzetas valsts pasāk jaunu prāvu pret viņu par zādzību, kur viņam piespriež 7 gadus cietumā. Kad 1954. g. K. atstāj cietumu, policijai grūti savaldīt cietušo pūli, kas prasa, lai Karloss atdod pirms 14 gadiem viņiem nolaupīto naudu.

Karlosu, kas nebija ieguvis ASV pavalstniecību, policija aizturēja un vēlāk deportēja uz Italiju. Romā slavenais afērists pievērsās fašistu kustībai un kļuva par italiešu gaisa satiksmes līnijas pārstāvi Riodežaneiro. Pēc kara K. vilka savu dzīvību kā tulkotājs. Daļēji akls un pusē triekas ķerts, viņš beidza savu dzīvi 66 g. vecumā kādas labdarības iestādes nespējnieku patversmē. Viņa atstātais mantojums — 75 dolari — tikko sedza apbedīšanas izdevumus. Tā aizgāja kāda pasaulīga godība, pierādot, ka cilvēku muļķībai nav robežu...

Ksa.

Slepeno dienestu rezervuāts Berlīnē

Divās daļās ar dzelzs aizkaru sašķeltā Berlīne ir jau turpat desmit gadu vienīgais ielenktais un vistālāk izvirzītais rietumnieku atbalsta punkts Kremļa valstībā, un tādēļ tur arī satek daudzas interesantas ziņas. Nav brīnums, ka Berlīne pārvērtusies par plašāko pasaules slepeno dienestu un aģentu metropoli, kurā tālu pārspēj kādreiz šai ziņā izdaudzināto Šangaju, Tunisu vai kādu citu internacionālo spiegu centrāli. Slepeno dienestu cīņa Berlīnē pārspēj katru sensācijas romānu, īpaši tādēļ, ka Berlīne ir arī slavens cilvēku laupīšanas centrs. Vācu brīvo juristu darbinieka Dr. Linses un krievu emigranta vadoņa Trušnoviča nolaupīšana tikai skaļāk atbalsojās presē. Daudzu kriminālu un vēl vairāk politisku noziegumu pēdas gandrīz vienmēr pēdējos gados ved uz Berlīni, kuras tur parasti izbeidzas neatrisināmi slepeno dienestu pēdu mudžeklī. Rietumvācijas valdība Bonnā domā, ka bez nezināma skaita Kremļa slepeno dienestu Berlīnē darbojas arī 18 rietumnieku slepeno dienestu filiāles. Rietumberlīnieši pašu turpretī apgalvo, ka Berlīnē amerikāņu, angļu, franču, zviedru un spāņu lielajiem slepeno dienestu „ostapārātiem" pieskaitot pašu vācu slepeno dienestu un dažādās emigrantu komūnisma apkarošanas un izlūkošanas organizācijas, sanākot pat skaitlis 48. Lielais slepeno dienestu skaits novedis pie tā, ka pašu rietumnieku izlūkošanas dienestos izveidojusies ne vien nikna konkurence, bet bieži viena komandpunkta vadītie Maskavas spiegi veikli iespēlējot un salaižot matos rietumnieku aģentus vienu pret otru.

Arī pašu vācu slepeno dienestu starpā vērojama nikna rīvēšanās, jo par panākumu lauriem sacenšas Teodora Blanka pretizlūkošanas dienests, ģenerāļa Gēlena privātais pretizlūkošanas dienests, vācu sociāldemokratu Austrumu birojs, tagad ar Johna afēru smagi kompromitētais Satversmes aizsardzības dienests un vesela rinda sīkāku vācu aģentu organizāciju, no kurām tikai nedaudzas aiz ideālisma slepeni cīnoties pret komūnismu. Patieso aģentu skaitu neviens pat nepūlas minēt, bet pēc lietpratēju domām tas sniedzas tūkstošos un arī slepenajai cīņai izdotās naudas summas, šķiet, ir ļoti ievērojamas. Pēc Šveicē cirkulējošām ziņām, kuras ir laikam palaiduši Kremļa valdnieki, ģenerāļa Gēlena privātais pretizlūkošanas dienests no amerikāņiem ik gadus saņemot pat 3,5 miljardi dolaru. Šī summa ir pārāk teiksmaina, lai tai ticētu, bet no pašiem rietumniekiem ir dzirdēts, ka ģen. Gēlens saņemot gan ap 6 miljoni dolaru un ar to esot spējīgs iztikt tādēļ, ka savā dienestā, nodarbinot bijušos virsniekus vlasoviešus un citus zvērinātus pretkomūnisma cīnītājus — ideālistus.

V. A.

VAI MAĻENOVA VALDĪŠANAI TUVOJAS GALS?

Vašingtonā. — Rietumu diplomātu aprindās arvienu noteiktāk sāk nobriest uzskats, ka Padomju Savienībā pašreiz lielākā teikšana ir komūnistu partijai resp. Nikitam Chruščevam un nevis valdībai, kuras priekšgalā stāv premjērs Georgijs Maļenkovs. Chruščevam valdībā nav nekādu amatu. Par ļoti zīmīgu ieskata neseno Padomju Savienības un komūnistu Ķīnas līguma parakstīšanu, kur Maskavas pārstāvju starpā nebija nedz Maļenkova, nedz arī ārlietu ministra Molotova, bet gan Chruščevs un Bulgaņins. Liela teikšana Chruščevam ir arī Padomju Savienības iekšpolitikā. Ārkārtīgi svarīgais pārtikas produktu ražošanas kāpināšanas jautājums, kā arī neauglīgo apgabalu pārvēršana lauksaimniecībai derīgā zemē ir pilnīgi Chruščeva rokās. Nikita Chruščevs pašreiz ir 60 gadu v., cēlies no Ukrainas, bez jebkādas izglītības, ar gadiem ilgu [illegible] pieredzi. Cik zināms, tad pirms marta mēneša, kad Chruščevs apmeklēja Poliju, viņš nebija bijis ārpus Padomju Savienības robežām. Viņa uzvešanās liek Rietumu diplomātiem skābi smaidīt, un viņa runās bieži vien ir tādas frazes, ka tās vispirms ir pilnīgi jāpārstrādā un tikai tad tās var uzdrošināties oficiāli parādīties Pravdas slejās.

Tāds lūk, īsumā apskatot, ir vīrs, kas gatavojas valdīt par 200 milj. Padomju Savienības pilsoņu.

KO ETLIJS REDZĒJA KOMŪNISTU ĶĪNĀ?

PIE MAO TSE TUNGA

„Pēc industriālo ziemeļaustrumu apskates, atgriezāmies Pekingā. Šeit atkal runājām par miera uzturēšanas iespējām un dzirdējām ķīniešu uzskatu, ka Savienotās Valstis esot agresīvas un tās cenšoties izveidot paklausīgu valstu loku, sākot no Japānas līdz Indoķīnai. Tad es piemetināju," saka Etlijs: „Tāpat kā Krievija to dara Eiropā! Mēs drošinājām Mao Tse Tungu, ka amerikāņi ir mieru mīloša tauta. Viņš nāca ar četriem priekšlikumiem, kādā veidā amerikāņi varētu nodrošināt pasaules mieru. Šie priekšlikumi bija Formozas evakuācija un amerikāņu flotes spēku atvilkšana no Formozas ūdeņiem, kā arī atturēšanās no katra mēģinājuma apbruņot Vāciju, aizliedzot presei par to rakstīt. Ķīnieši mūs mudināja pārliecināt mūsu amerikāņu draugus šiem priekšlikumiem piekrist.

Es savukārt norādīju, ka tikpat labi ķīnieši varētu pārliecināt savus boļševistiskos krievu draugus pārtraukt savu satelītu valstīm atdot brīvību un atļaut brīvi ievēlēt pašām savas nacionālās valdības. Bez tam Padomju Savienība varētu ierobežot savu bruņošanos, lai tā nebūtu par vismagāk apbruņoto pasaules lielvalsti. Šī domu izmaiņa bija vispārējo debašu lielākā daļa, kurā mēs ķīniešiem aizrādījām, ka viņi piekrīt tikai tiem jautājumiem, kas reizē ir arī krievu interesēs.

Mums vienmēr bija jādzird parastās komūnistu atbildes, ka mēs savu dzīves standartu esam spējīgi pacelt tikai uz koloniju rēķina. Kad es lūdzu paskaidrot, kāpēc augsts dzīves standarts ir arī Dānijā, Zviedrijā, Norvēģijā, kam nav koloniju, man sarunu biedri, mani ķīniešu sarunu biedri palika atbildi parādā.

Tagadējā sarkanās Ķīnas valdība sevišķi lielu vērību piešķir iedzīvotāju skaita pieauguma problēmai. Viņi lēš dabisko iedzīvotāju pieaugumu uz 12 miljoniem gadā. Pasaulei šinī gadījumā ir jārēķinās ar kādu valdību, kas ir gatava savu iedzīvotāju skaitu tuvākos gadu desmitos pavairot no 600 milj. uz 700 vai 800 miljoniem cilvēku. Es domāju, ka īstais pamats sevī meklējams tanī apstāklī, ka tagadējās Ķīnas valdnieki kvalitāti grib pārspēt ar kvantitāti, lai atrastu savai varai vietu pasaulē.

„Es nezinu, vai Ķīnā, tāpat kā pārējās komūnistiskās zemēs, pastāv arī komplicēta un rafinēta spiegošanas sistēma un visu varenā slepenpolicija. Es nevaru apgalvot, ka par tagadējo ķīniešu „tautas republiku" būtu guvis pilnīgu informāciju, bet es zinu daudz vairāk kā šaipus un viņpus Atlantikai."

Ar tādu pārliecību Klements Etlijs un viņa delegācija atstājusi aizliegto pilsētu ar tās parkiem un templiem. Viņa pēdējais apmeklējums bijis Mao Tse Tunga tagadējā rezidencē, kurā tas tagad dzīvo aiz augstiem vārtiem, kas ielenkti sarkanā mūrī. Sarunas ar Mao Tse Tungu ilgušas trīs stundas. Klāt bijuši visi viņa tuvākie līdzstrādnieki.

Etlijs un viņa delegācija atstājusi sarkano Ķīnu, lai pāri Honkongai un Singapurai dotos tālāk uz Austrāliju, uz citu pasauli — pasauli, kas pieder Rietumiem un kurā grib iznīcināt komūnisma koloss, kurā tagad ielēgušies arī Ķīnas miljoni.

(Beigas).

PĒRIENAM PAR BALTU...

Angļu Nigērijā, kur Lielbritanijas koloniālā mežainajā Afrikas plašumā — dienvidos no Saharas tiesāšanas iekšējās pašpārvaldes tiesības, norisinājies kāds niecīgs, bet visai zīmīgs notikums. Lāgos pilsētā, pie Rietumnigērijas keramikas rūpniecības, par karāliskās valdības „padomnieku" darbojies kāds anglis Gregoris. Kādu dienu pie viņa villas durvīm pieklauvējis melnais „suselnieks" Innu un piedāvājis kungam nēģeru gaumē ornamentētas ādas rokdarbu izstrādājumus. Misters Gregoris, būdams sliktā omā, vispirms uzrādījis pie melno miesu un kad pēdējais, asinīm notraipīts, gulējis zemē, tad arī pats kupsa kungs veltījis tam vēl dažus spērienus ar kāju.

Sakarā ar Nigērijas piešķirtām pašpārvaldes tiesībām, lieta nodota vietējai tiesai un melnais tiesnesis Bagho, noklausīdams policijas liecības un ārsta atzinumus, piespriedis (pēc tiem pašiem demokratiskās justicijas pamatlikumiem, ko angļi savā laikā izstrādājuši savām Afrikas kolonijām) misteram Gregorisam 116 mārciņas naudā un pērienu — 15 reizes ar spieķi.

Šis nenozīmīgais gadījums tomēr ļoti dziļi satraucis balto cilvēku dvēseles, sevišķi to piecu miljonu, kas dzīvo mežainajā Afrikas plašumā — dienvidos no Saharas līdz Kapštatei. Visai piesardzīgi arī britu Nigērijas ģenerālgubernators un izsaucis no Anglijas Gregorisa aizstāvēšanai tieslietu speciālistu lordu Bortonu. Pēdējais, pārbaudījis pārkāpumu un tā iztiesāšanu, konstatējis, ka izmeklēšana, tā arī tiesas gaita esot bijusi ļoti korrekta un pasargājusi misteru Gregorisu no viņam sodu likumiem atbilstoša, vienīgi soda pēdējā daļa neatbilstot balto cilvēku civilizētajai mentalitātei un neesot savienojama ar kristīgās morāles pamatiem.

Pamatojoties uz pēdējiem atzinumiem (tos gan angļi nav ierakstījuši Nigērijas melnajiem paredzētajos sodu likumos), lietas galīga izlemšana nodota Nigērijas virstiesnesim Jibovū, kurš, ironiski smīnēdams, pasludinājis savu no Salamana spriedumu: Ievērojot mistera Gregorisa ādas krāsu, civilizēto mentalitāti un kristīgo morāli, tā kāju spērieni sīktirgotājam Innam, nav jāizcieš pēriena veidā, bet viņš tos var samaksāt naudā, rēķinoties, ka katrs spieķa sitiens mistera Gregorisa sodāmajai miesas daļai ir vienu centu vērts...

Balta, kristīta un civilizēta, — bet lēta!

Va-. Pe-.

KĀRTĒJIE MELI

Padomju Savienības laikraksti apgalvo, ka amerikāņu vēlētāji boikotējuši 2. novembra vēlēšanas, pie kam boikotējuši tāpēc, ka abu partiju — demokratu un republikāņu — programmas esot vienādas.

Par to, ka 2. novembrī vēlēšanās piedalījās ap 50 milj. amerikāņu, komūnistu laikrakstos nekas nav teikts.

RUTA TĪRĪTAVA

Pieņem šūt, labot, kā arī tīrīt dāmu kleitas.

366 King St. W., Toronto
Tel. EM 6-2740

Akordeonists spēlē ballēs un viesībās

ZVANĪT

HARVEY KINGELIN

EM 8-3129, Toronto

A. Vilnis

BALTĀS CEPURES ALGĀDŽI

PIRMIE KARA KRUSTI

IV

Mūsu bataljonu pārsvieda uz Indoķīnas ziemeļiem — Tonkinu. Tur nemiernieki, pa daļai arī sarkano ķīniešu bandas, bija atspieduši franču spēkus no Ķīnas robežas un ielenkuši Tonkinas lielāko pilsētu Hanoju. Šais kaujās bija gājuši bojā veseli leģionāru pulki. No kāda pulka dzīvi visām kaujām cauri bija izgājuši septiņi vīri, kas līdz bija iznesuši sava pulka saplosīto karogu.

Franču koloniālie spēki pārgāja uz aizstāvēšanās cīņām un būvēja nocietinājumus. Tonkinā nedisciplinēto sarkano bandu vietā bija regulārs „vietminu" komūnistiskā vadoņa Hočimina karaspēks. Klajumos un rīsu laukos to varēja atspiest ar artilerijas un aviācijas palīdzību, bet ja gribēja to apkarot džungļos vai kalnos, tad tas bija tāpat kā izdarīt pašnāvību.

Kopā ar dažām citām vienībām Viļņa un Rūrika bataljonam bija uzdots izlauzties cauri līdz kādai ielenktai pilsētai un atvērt atkāpšanās ceļu kādam ieslēgtam pulkam. Ceļš vijās caur kalniem un bambusu biezokņiem. Kaut gan artilerija un aviācija slaucīja ceļu uzbrūkošo leģiona vienību priekšā, tomēr no katra krūma un kalnu spraugas tika izspļauta nāvējošā ložmetēju uguns.

Kad bataljons bija izlauzies gandrīz līdz nozīmētajai pilsētai, tas saņēma pavēli ieņemt kādu kailu kalnu, lai pasargātu ceļu, lai pa to brīvi varētu kustēties draudzīgās karaspēka daļas.

Kad bija izrakti nocietinājumi un apcirsti krūmi kalna apkārtnē, uz brīdi bija miers. Leģionāri gozējās saulē, un galvās tiem sakāpa parastie zaldātu niķi. Daži sāka prātot, kur varētu izraut vīnu. Citi lādējās uz franču kara laika sausajām uztura devām un gudroja, kur iegūt kādu svaigu gaļas gabalu.

Četri vīri — to starpā arī Rūriks un Vilnis — kādā agrā rītā nolēma tuvējā sādžā meklēt cūkas. Kaut gan sādža artilerijas ugunīs bija sapostīta, tad tā bija veca lieta, ka iedzīvotāji visu dzīvo inventāru līdz paņemt nevarēja. Un vīriem laimējās. Sādžā neredzēja neviena ienaidnieka šķībās acis, bet kādā būdā sādžas malā mierīgi urkšķēja melna cūka. Pistoles šāviens — un visa rota pusdienās ēda cūkas cepeti.

Otrā rītā tie paši četri vīri devās meklēt otru cūku, jo zaldāta vēders nav ar vienu cūkas ribu aizbāžams.

Uzmanīgi caur krūmiem līzdami, tie virzījās uz sādžas pusi. Rūriks pēkšņi ieraudzīja pāri taciņai stiepjamies telefona stiepuli.

„Ei, kas tad tas? Kas te izvilcis telefona vadu? Un pie tam tikai vienu? Pa to taču nevar sakarus uzturēt," viņš rādīja stiepuli biedriem.

„Klusu," apsauca kaprālis, kas jau vairāk kā divus gadus bija Tonkinā, „šī vada vienā galā noteikti sēž pāris „vietu", un otrs gals ir piesiets pie mīnas."

Biedri sakrita pie zemes, un kaprālis rīkoja:

„Tu, Vilni, nāc ar mani šai virzienā un jūs, Krauss ar Rūriku, ejiet gar vadu pretējā virzienā, bet uzmanieties, ka neuzskrienat vietiem virsū vai neuzkāpjat uz mīnas!"

„Vislabāk vadu būtu pārgriezt un brīvos galus piesiet katru pie sava bambusa, lai vieti mīnu nevarētu uzspridzināt, ja pamanītu mūs tās tuvumā," lika priekšā Rūriks. Šādai rīcībai visi piekrita. Vadu uzmanīgi pārgrieza, pieseja galus diviem bambusiem, izšķīrās divās grupiņās, un lēni gar vadu devās pretējos virzienos.

Rūrika un Krausa virzienā vads pēc pāris metriem, aizmests aiz kāda bambusa, pēkšņi pagriezās pa labi uz leģiona sargātā ceļa pusi.

„Aha, tie kundziņi ir mīnu ierakuši ceļā un grib uzspridzināt kādu vāģi," sprieda Krauss.

Pēc pāris metriem viņi sasniedza ceļu un ar vada palīdzību mīnu drīz vien atrada. Izskrūvējuši detonātoru, viņi mīnu izraka un devās atpakaļ kaprāļa un Viļņa virzienā. Pēc apmēram simts metriem visi četri satikās.

„Vietus" vada galā neatradām. Tie droši vien mīnu ierakuši un, zinādami, ka pirms pulksten deviņiem parasti uz ceļa neviena vāģa nav, aizgājuši brokastot," paskaidroja kaprālis.

„Lūk, mēs mīnu izrakām," ziņoja Krauss.

„Kā būtu, ja mēs šo mīnu vietiem pašiem pabāztu zem sēžamā? Vadu mēs varam aizmetināt aiz kāda koka un..." prātoja Rūriks, bet biedri jau bija sapratuši.

Dažus metrus no vietu ierīkotās slēptuves, no kuras labi varēja novērot ceļa gabalu, kur bija bijusi mīna, leģionāri steidzīgi ieraka un nomaskēja viņu pašu elles mašīnu. Vadu apmeta ap kādu bambusu divdesmit metru attālumā un brīvo galu nolika tādā pašā stāvoklī, kādā to bija atstājuši vieti.

Visi četri steidzās par izdarīto ziņot rotas komandierim. Tas, jauns un karotāja gara pilns kapteinis, par šādām izrīcībām bija priecīgs. Nogaidījis kādu stundu, viņš sēdās savā džīpā un, pavēlējis vienam vadam leģionāru sekot, lēni devās pa ceļu vietu slēptuves virzienā.

Kad vāģis bija pietuvojies vecajai mīnas vietai, netālu atskanēja apdullinoša eksplozija. Viss vads devās skriešus sprādziena virzienā, lai sagūstītu varbūtējo ienaidnieku. Bet netālu no sprādziena vietas tie atrada tikai astoņus saraustītus līķus. Vieti bija gribējuši ierīkot slazdus, jo bija smagi apbruņoti un pat uzstādījuši ložmetēju.

Visi četri cūku mednieki tai rītā cūkas vietā no pulka komandiera saņēma četrus kara krustus un pudeli šampānieša...

„MOLOTOVS" INDOĶĪNĀ

Pēc operācijas beigām mūsu draugiem piešķīra divas dienas atvaļinājumu par nopelniem kaujās. Tie tad nu arī steidzās uz Hanoju —Tonkinas lielāko pilsētu, lai baudītu atvaļinājuma priekus.

Nonākuši tur, tie pirmajā brīdī bija kā pazuduši raibajā ķīniešu un eiropiešu burzmā. Auto sirēnas un rikšu vadītāju spalgie kliedzieni pildīja ielas un ausis.

Pēc ilgas kaulēšanās draugi salīga divus rikšus un, zobos iespraudusi pa cigāram, lepni devās uz priekšu pa Hanojas ielām un bulvāriem. Tā bija pavisam cita lieta — mierīgi sēdot virzīties uz priekšu, liekot otram svīst savā vietā. Vai tā nevarētu ierīkoties arī džungļu kauju laikā? Tad karošana varētu izvērsties īsti interesanta...

Tā kā vēl bija agra priekšpusdiena, tad draugi nolēma doties uz militāro slimnīcu apmeklēt savas rotas ievainotos.

Ieejot pa slimnīcas vārtiem, Rūriks rādīja uz kādu leģionāru, kas slaucīja slimnīcas pagalmu:

„Ja tam tur būtu šefa strīpas, tad varētu domāt, ka tas ir mūsu apmācību laika Molotovs."

„Jā — līdzība ir tiešām liela," piebilda Vilnis.

Ievainoto istabas bija pārpildītas. Ar grūtībām mūsu draugi atrada kādu leģionāru, ko pazina jau no Afrikas laikiem. Kaut gan viņš bija smagi ievainots, viņam gara stāvoklis bija labs, un visi trīs dzina brangus jokus. Kad bija diezgan tērzēts par pagājušām kaujām, runas novirzījās uz Afrikas laikiem, kur visi, kā jauni leģionāri, bija svīduši smilšainajā apmācību laukumā.

„Vai redzējāt mūsu „Molotovu", slimnīcas pagalmu slaukot?" jautāja ievainotais.

„Tas tiešām bija Molotovs? Ko tad šis par vienkāršu leģionāru kļuvis?"

„Afrikā pēc apmācību beigām grupa jauno leģionāru „Molotova" vadībā izdemolējusi kādu krogu, un par to „Molotovs" nosūtīts uz Indoķīnu. Šeit viņš ieticis kādā pārtikas noliktavā par priekšnieku. Tirgodamies ar ķīniešiem, viņš visu dienu degvīna tvanā vien staigājis un katru nedēļu saņēmis pa sodam. Tas vēl nebijis nekas. Vēlāk sapinies ar kādu ķīniešu „dāmu", un to vienkārši noprecējis. Un tā ir šeit aizliegta izdarīšanās. Kad pulkvedis par to padzirdējis, „Molotova" strīpas no piedurknes noārdītas gan. Šis nu kļuvis tai pašā noliktavā par izsūtāmo zēnu. Bet dzeršanu nav spējis atmest. Karstā saule darījusi savu daļu, un pēc pāris mēnešiem viņš ievietots šis slimnīcas nervu slimnieku nodaļā. Tā kā dzert viņš dabūjis tikai pienu, tad drīz vien kļuvis pavisam prātīgs. Sieva ķīniete to bieži nākusi apmeklēt. Tā kā slimnīcas pagalms bija jātur tīrs, ārsts atļāvis „Molotovam" to slaucīt. Kādu dienu „Molotovs" jautājis ārstam, vai šis drīkstot arī kokosa riekstu pienu dzert? Ārsts atļāvis. Un nu katru dienu ķīniete nesusi divus kokosa riekstus. Bet sanitāri brīnījušies, kā gan „Molotovs" no piena dzeršanas var atgūt sarkanu degunu un staigāt katru pēcpusdienu glāžainām acīm? Tie sākuši viņu novērot, un beidzot arī uzgājuši „Molotova" dzērienu avotu. Dīvainā kārtā ķīniete katru dienu ienesusi slimnīcā divus kokosa riekstus un divus tai pašā laikā arī iznesusi. Kad rieksti pārbaudīti, tad atrasts, ka piens no tiem jau sen iztecināts, un tā vietā rieksti piepildīti ar „šumu" — smirdošu ķīniešu degvīnu. „Molotovs „šumu" izsūcis un otrā dienā tukšās čaulas apmainījis pret pilnām.

Tad ķīnietei aizliegts slimnīcā ienākt. Kādu laiku ar „Molotovu" gājis labi. Bet nu jau veselu nedēļu katru vakaru tas smirdot pēc „šuma". Kur un kā viņš to sev sagādā, līdz šim ir mīkla."

Izejot no slimnīcas, Rūriks un Vilnis gāja teikt „Molotovam" labdienu. Šis draugus tūlīt atcerējās.

„Tie taču mani profesori! Un krustus lai jau nopelnījuši! Jā, jā, kas caur manām rokām iet, tie kļūst par īstiem leģionāriem."

„Bet kā tad jūs pats tā noslīdējis uz vienkārša leģionāra pakāpes?" jautāja Rūriks.

„Tā taču leģionā parasta lieta. Ja tevi kāds virsnieks neieredz, tas tevi tik ilgi apceļ, līdz tu zaudē pacietību un nomet savas strīpas uz viņa galda. Sak, lai aizrijas! Kā vienkāršam leģionāram tev arī neviens nevar pārmest, ja tu iemet kādu glāzīti, ja tev garšo," sevi taisnoja „Molotovs".

(Turpinājums sekos)

Sporta red. G. Gubiņa vadībā.

FUTBOLA MEISTARĪBĀ UZVAR DV

Kanadas latviešu futbola meistarības izcīņā savu pagājušā gada panākumu atkal atkārtoja Toronto DV vienpadsmits, kas otrās kārtas spēlē pārspēja TLSK 4:0 (0:0).

Spēles ievadījumā dienas jubilārus — Arturu Alksni (TLSK) un Ēriku Bušu (DV), kas abi futbola laukumā jau pavadījuši 15 gadus, ziediem sveica DV pārstāvis Krūka.

Spēles pirmā puslaikā ritēja vienlīdzīga spēle, brīžiem pat ar nelielu TLSK pārākumu, kas prata spēles iniciātīvu turēt DV laukuma pusē. Pie tā nopelni TLSK aizsardzībai un pussargu līnijai, kas teicami atbalstīja savus uzbrucējus. Kluba uzbrukuma līnijai trūka īstās saskaņas, sevišķi 16 m laukuma tuvumā. Puslaiks beidzās bez rezultāta, kaut gan izdevības vārtu gūšanai bija abām vienībām.

Otrā puslaikā DV spēlēja enerģiskāk, kamēr TLSK jau rādīja noguruma pazīmes. Alksnim no aizsarga posteņa izraujoties tālu uz priekšu, bumbu pārtvēra DV pussargi, to izspēlējot uzbrucējiem, un pirmo vārtu guvumu atzīmēja ātrais Kajaks. Kajaka ieguvumam jau pēc dažām minūtēm otrus vārtus pievienoja Bušs, un spēles iniciātīva aizvien vairāk pārgāja DV rokās. Trešos vārtus Vanagi guva ar patālu Kajaka raidījumu, kam ceturto ieguvumu spēles beigu posmā atkal pievienoja Bušs, spēlei beidzoties 4:0 DV vienības labā, kas meistartitulu izcīnīja jau otro gadu pēc kārtas.

Uzvarētāju vienības labākā daļa, sevišķi otrā puslaikā, bija ātrais uzbrukums — īpaši Kajaks, Bušs, Kudrašovs, kuru izskrējieni un vietu maiņas brīžiem deva jau apmierinošu kombināciju risinājumu. Uzbrucēji lielisku atbalstu saņēma no centra pussarga Litaunieka. TLSK labāko rādīja aizsardzībā un pussargu līnijas spēlē. Uzbrukuma piecniekam trūka veiksmes un saspēles.

Vienībās spēlēja: DV — Jēkabsons, Sudmalis, A. Richters, Ģimis, Litaunieks, Rāva, Kudrašovs, Raits, Bušs, Sproģis, Kajaks, Muskats, Miezītis. TLSK — Geislers, Kāpostiņš, Alksnis, Blaubergs, Lukovskis, V. Kārkliņš, Vilks, Cīrulis, Pūpēdis, Hercbergs, A. Krūmiņš, Teteris, E. Puķītis. Vistālāko ceļu uz spēli bija mērojis Vitolds Kārkliņš, kas ieradās no Sadberijas.

Pi[illegible] sacensības uzvarētāji saņēma [illegible] ceļojošo balvu, ko Kanadas lat[illegible] futbola meistarības izcīņai [illegible] būvuzņēmējs Mūrmanis.

Sezonas noslēgumā vakarā DV mītnē futbolisti izraudzīja veiksmīgāko spēlētāju šajā sezonā. Par tādu izvēlēja Arturu Alksni, 2. v. Kudrašovs.

BALTIEŠI UZVAR BRITUS

Savu ārtavu plūdos cietušiem deva arī Toronto futbola vienības. Šīs akcijas ietvaros, svētdien, 31. oktobrī notika baltiešu un britu sastādīto vienību spēkošanās Greenwood Parka laukumā. Skaistā spēlē ar 2:0 uzvarēja baltieši, kuru vienībā bija pieci igauņi, 4 lietuvieši un 2 latviešu spēlētāji — Kudrašovs ar Kajaku. Kudrašovs bija arī otro vārtu ieguvējs, balli iesitot ar skaistu galvas raidījumu spēles pēdējās minūtēs. Britu vienība sastādījās no senioru līgas A grupas britu tautības spēlētājiem.